

V POVOJNEM OBDOBJU:

V ŠOLSTVU DOSEŽENI RESNIČNO VELIKI USPEHI

Zvezni sekretar za kulturo in prosveto Janez Vipotnik je 16. aprila letos govoril na seminarju občinskih vodstev Zveze prijateljev mladine na Bledu o nekaterih aktualnih problemih v šolstvu. Njegova izjava in nekateri podatki, ki jih je dal ob tej priložnosti, zadevajo problematiko izobraževanja v širših, jugoslovanskih okvirih, vendar je v teh vključena seveda tudi Slovenija. Čeprav povedanih misli po njegovih lastnih besedah »ne bi smeli vzeti kot nekak recept za delo na tem področju, saj vsi vemo, da je področje izobraževanja osnovna pravica vsake republike in da republike popolnoma samostojno rešujejo naloge tega področja«, pa hočemo v ekscerptu podati poglobljeno misel iz njegovega referata.

Tov. Vipotnik je najprej povedal, zakaj se v zadnjem času pri nas toliko govori in piše prav o problemih izobraževanja in vzgoje. Predvsem je, je rekel, ustava in valorizacija izobrazbe v njej eden od činiteljev, ki odpirajo široko razpravo, na kakšen način naj uresničimo načela, ki smo si jih zastavili glede šolstva. Gre predvsem za uvajanje novih odnosov med šolo in družbo, za nadaljnji razvoj samoupravljanja in za povezovanje samoupravljanja z delitvijo dohodka v šolskih institucijah. Na tem področju smo pravzaprav napravili šele prve korake. Nadaljnja pot zahteva neposredno povezovanje delovnih organizacij s področja izobraževanja in vzgoje z ostalimi procesi družbenega dela, zahteva, da gradimo materialno osnovo na principu dohodka.

Drugi vzrok, ki vpliva na razvoj šolstva, so gibanja v gospodarstvu, razvoj gospodarstva in z njim povezana zahteva po neprestanem izpolnjevanju kadrov.

Tretji vzrok pa je kvaliteta, do katere smo prišli na področju šolstva, in nujnost, da to kvaliteto izboljšamo. Ta naloga je izredno pereča. V zvezi s tem je tov. Vipotnik opozoril na nekaj osnovnih elementov:

Pri ocenjevanju rezultatov na področju šolstva in njegovih dosežanih uspehov moramo biti bolj stvarni kot doslej, kajti spričo težav, s katerimi se spoprijemamo, moramo vendarle priznati, da so bili v povojnem razdobju doseženi resnično veliki uspehi: ne samo, da hodi pri nas v šolo vsak peti državljan, marsikje se je spremenil odnos do šolstva sploh; gimnazija se ne pojmuje več kot edino veljavna srednja šola, saj imamo le 30 odstotkov dijakov v gimnazijah, 70 odst. pa v ostalih srednjih šolah; univerze in fakultete niso več samo v glavnih mestih republik, ampak tam, kjer je razvoj proizvodnje in družbenih služb zahteval, da se formirajo visoke šole; vedno več imamo izrednih študentov, ki so hkrati zaposleni in študirajo itd. Uspehi, ki smo jih dosegli, so še toliko večji, če upoštevamo, da je bil današnji šolski nivo dosežen v izredno težkih materialnih razmerah, da je Jugoslavija še vedno precej zaostala dežela, saj se 50 odstotkov prebivalstva še vedno ukvarja s primitivnim kmetijstvom, da je zelo nerazvita družbena baza, ki naj bi bila v

pomoč zaposlenim pri vzgoji in nega družine ipd.

NEPRESTANO SOOČENJE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV ZA POTREBE IN NAMENE GOSPODARSTVA IN DRUŽBENIH SLUŽB

Med vprašanji, katerim bomo morali v nadaljnjem procesu izobraževanja posvetiti vso skrb, je referent navedel med drugim razumevanje vloge izobraževanja in vzgoje in pa predvsem odnos, ki ga kaže celotna gospodarska struktura, gospodarske organizacije, vodilni gospodarstveniki v proizvodnji in izven nje do kadrov v prosveti, do šolanja sploh. Zal imamo v Jugoslaviji malo delovnih kolektivov, ki kažejo razumevanje za ta vprašanja, večina podjetij se še vedno primitivno obnaša... Najbolj jasno kaže tak odnos podatek, da v Jugoslaviji od tri in pol milijona zaposlenih 64 odstotkov nima dokončane osnovne šole!

Druga stran tega vprašanja pa je, kakšen odnos kažejo šole same do teh problemov: ali izobražujejo kadre za moderno proizvodnjo, ali pa jih še vedno formirajo za primitivno proizvodnjo. Nепrestano soočenje vzgojno-izobraževalnih programov za potrebe in namene gospodarstva in družbenih služb, njihovo korigiranje — to je primarna naloga naše šolske in prosvetne politike.

Tov. Vipotnik je zatem navedel nekaj števil, ki kažejo materialno situacijo izobraževalnih institucij v Jugoslaviji v lanskem letu in s tem, kakšne osnove so imele te institucije za razvoj samoupravljanja in delitev dohodka. Na 17.000 izobraževalnih ustanovah smo imeli lani 3.700.000 učencev, dijakov in študentov ter 120.000 učiteljev in profesorjev. Osnovne šole so prejele za svojo osnovno dejavnost 117 milijard din, srednje šole 59 milijard, visoke šole 38 milijard in ostale šole 4 milijarde. Investicije v šolah so znašale 44 in pol milijard din, amortizacija za opremo in učila pa 5 milijard.

Osebnih dohodkov prosvetnih delavcev so znašali v povprečju 40 tisoč din, vendar so v nekaterih krajih države prejeli učitelji tudi po 22.000 din mesečno.

Da bi izravnali osebne dohodke učiteljev in profesorjev z drugimi enakovrednimi strokovnimi kategorijami delavcev, bi morali njihove mesečne prejemke zvišati za okrog 30 odstotkov.

Pri oceni samoupravne baze je važen in zanimiv tudi odnos med osebnimi in materialnimi stroški izobraževanja. V osnovnih šolah je porabljeno za mat. stroške povprečno 12,4 % sredstev za osnovno dejavnost, nekatere šole pa sploh nimajo nobenih sredstev za te vrste izdatkov! Pouk torej poteka tako kot pred sto leti...

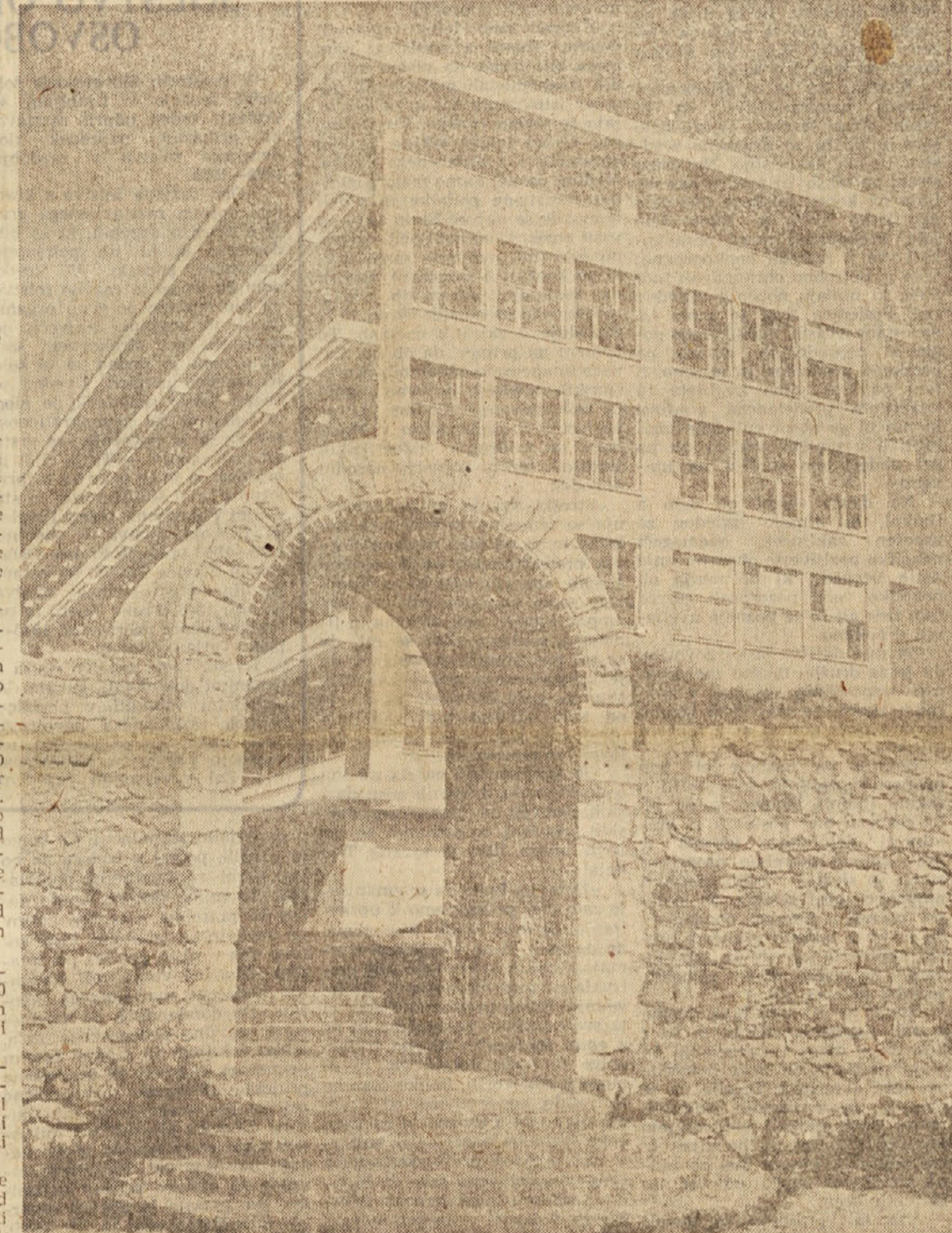
POVEČATI SREDSTVA IN DOSEČI STALNOST DOTOKA SREDSTEV

Potrebno bo povečati in doseči stalnost dotoka sredstev za izobraževanje in vzgojo, je dejal zvezni sekretar. Če je povečanje sredstev za izobraževanje in vzgojo neogibno potrebno za ves na-

daljnji razvoj šolstva, pa mora biti stalnost dotoka teh sredstev naša brezpogojna skrb. Dokler šolski kolektivi ne vedo, s kakšnimi sredstvi razpolagajo skozi vse leto, dokler ne vedo, kakšni bodo njihovi finančni proračuni od januarja do decembra, za vse šolsko leto, dokler ne bomo dose-

samovolji vodilnih ljudi v občinskih skupščinah, pa tudi ne v proizvodnih kolektivih.

V perspektivi bodo verjetno sklepali pogodbeno odnose direktno tisti, ki izobražujejo kadre, to je šolske ustanove, in pa tisti, ki kadre potrebujejo. V sedanjem stanju, ob sedanjem razumevanju

Ob 20-letnici osvoboditve je prav, da delamo kritične pretrese naših uspehov, vendar ne smemo pri tem pozabiti na storjene napake, marveč jih moramo analizirati z namenom, da jih odpravimo... Na sliki: pred nekaj leti zgrajena stavba fakultete za naravoslovje in tehnologijo — teletinski oddelk (v Ljubljani). Posnetek je iz knjige »Dvajset let graditve naše socialistične domovine«, ki jo je pravkar v lepji opremi izdal založniški zavod »Življenje in tehnika«

gli, da spremembe v proračunih občin ne bodo imele nezaželenih posledic v financiranju šolstva, toliko časa ne moremo govoriti o stabilnosti delovanja šol, o nadaljnjem razvoju samoupravljanja in delitvi dohodka v šolah. Nikakor ne smemo nadaljevati s prakso, da bi financiranje šolstva in vzgojnih dejavnosti prepuščali

potreb po kadrih in obveznostih tistih, ki jih potrebujejo, ni mogoče preiti na direktne pogodbeno odnose, pač pa bo treba uporabiti vmesne institucije, to je sklad za financiranje šolstva, kateremu bo verjetno treba razširiti kompetence v občinah, republikah in v gospodarskih organizacijah. Da bi bila zagotovljena stabilna sredstva za te sklade, bo treba z republiškim zakonom odrediti namenska sredstva družbe in delovnih organizacij v celoti. Osnovno šolstvo in šole splošnega značaja pa tudi predšolske ustanove bi bilo treba financirati v glavnem s prispevkom osebnih dohodkov vsega prebivalstva, strokovno in visoko šolstvo pa bi morali podpreti s prispevki družbeno-političnih skupnosti in gospodarskih organizacij, in sicer pri zadnjih iz investicijskih sredstev. Kakšen bo delež prispevka iz osebnih dohodkov in investicijskih sredstev, je stvar politike posamezne republike in politično-teritorialne skupnosti. Nikakor ne smemo dovoliti da bi bila šolska institucija deficitna. Deficiten je lahko sklad, ne pa šola, ki mora opravljati določene naloge.

Tov. Vipotnik se je v referatu dotaknil še vrste vprašanj, kot so stalno in sistematično izpolnjevanje učiteljev, samouprava učencev, znanstveno-raziskovalno delo v pedagogiki, naloge PPS in drugo.

Celjsko srečanje slovenskih učiteljskih Poudarek na strokovnosti

Letošnjemu tradicionalnemu srečanju slovenskih učiteljskih predstavnikov učiteljskih iz Maribora, Ljubljane, Kopra, Murske Sobote, Novega mesta in Tolmina. Na dopolnjenem plenarnem sestanku so udeleženci poslušali referate kot npr. o organizaciji dijaške samouprave, ki naj bo grajena predvsem na samoiniciativ-

pa ne bi smeli pošiljati le v nerazvite šole, ker se tako ne morejo poglobljati v ostale probleme žvrljenja na šoli.

Neugodna struktura

Razprava je pokazala tudi, kakšen je sestav dijakov učiteljskih. Podatki kažejo, da iz leta v leto raste število dijakov iz delavskih in uslužbenških družin, medtem ko je odstotek otrok iz kmečkih družin vedno manjši. Izjema je edino učiteljske v Murski Soboti, kjer je večina otrok iz kmečkih družin. Na učiteljske se pogosto vpisujejo dijaki iz socialno šibkih družin, in sicer zato, ker na tovrstni šoli najlažje dobijo štipendijo. Zanimiv je ukrep komisije za štipendije pri občinski skupščini Murska Sobota. V tej občini so namreč posebne komisije izdelale pravilnik o štipendiranju tako, da so razdelile prošilce na tri skupine — po uspehih v šoli in družbeno politični aktivnosti. Sicer pa dijaki protestirajo proti krivičnemu dodeljevanju štipendij v nekaterih občinah, kjer niso merilo niti uspehi niti družbeno-politična aktivnost, temveč vse kaj drugega... V razpravi so udeleženci posebej opozorili na kritično stanje nekaterih dijaških domov ter na nepravilne odnose vzgojiteljev do »domovcev«.

Beseda je bila še o tehniškem pouku na osnovnih šolah. Vzroki za težavno uveljavljanje tega predmeta so: precejšnji izdatki, premajhna materialna sredstva, ki bi bila potrebna za ureditev delavnice, in pomanjkanje primerne usposobljenosti učiteljev za ta pouk. Dejstvo je, da 50 slovenskih osnovnih šol sploh nima tehniškega pouka, za ta predmet pa primanjkuje 400 predmetnih učiteljev.

Zanimiv je bil referat o uvedbi italijanskega pouka v osnovnih šolah. Pokazal je, da je kljub pozornosti, ki jo posveča naša država manjšinskemu šolstvu, na teh šolah še vedno precej težav: neprilagojeni učni načrti za italijanski jezik, pomanjkanje učbenikov in avdiovizualnih sredstev, ki bi prispevala, da bi bil pouk zanimivejši in bolj privlačen.

Referati in popoldanska razprava — oboje je pokazalo, da slovenski učiteljski zelo dobro poznajo ne le pogoje, v katerih bodo delali v svojem poklicu, temveč se tudi zavedajo težav, ki jih čakajo. Danes razpravljamo o učiteljsku kot o ustanovi, ki odмира, natančneje: spreminja svojo obliko. In prav zdajšnja generacija je v specifičnem položaju. — Za pridobitev strokovne usposobljenosti se večina dijakov odloča za nadaljevanje študija na višjih šolah, na PA v Ljubljani in Mariboru. O tem so govorili ob koncu srečanja in poudarili, da je takšno nadaljevanje študija danes nujnost. Poudarili so, da je treba dijaške zadnjih letnikov učiteljskih pravočasno obvestiti o možnostih visokošolskega študija pri nas. V učiteljskem poklicu ne sme biti prostora za pesimizem — kljub določenim težavam.

Prihodnje leto v Mariboru

To srečanje so učiteljski zaključili s plenarnim sestankom (v nedeljo), na katerem so sprejeli naslednje sklepe:

— Vsi dijaki in profesorji naj bodo obveščeni o sklepih dijaške skupnosti in mladinske organizacije, ker lahko šele tako govorimo o pravi dijaški samoupravi.

— Poiškati je treba nove oblike dela v dijaških skupnostih (n. pr. kot oddelčne skupnosti na učiteljsku v Mariboru).

— Povečati se mora vloga zastopnikov dijakov, ki naj ne bodo v svetu šole le kot opazovalci.

— V odborih dijaške skupnosti in mladinske organizacije naj bi bili tudi profesorji, ki bodo nudili potrebno pomoč, kajti bistvo vseh uspehov je v aktivnem in stalnem sodelovanju z mentorji.

— Ker je zadnje čase vedno manj dijakov v dijaških domovih, je treba poskrbeti, da se stanje v njih izboljša, saj imajo ti domovi zaradi slabih razmer tudi vzgojno slabe posledice.

— Čimveč dijakov učiteljskih in pedagoških gimnazij naj bi se odločilo za nadaljnji študij na PA.

Naslednje posvetovanje bo prihodnje leto v Mariboru.

M. K.

Ne: »metodologija za enotni sistem nagrajevanja«, ampak za enotni način oblikovanja dohodka v šolstvu

V 5. številki »Prosvetnega delavca« je bilo objavljeno poročilo o tem, da je predsedstvo republiškega odbora sindikatov delavcev družbenih dejavnosti SRS razpravljalo o težah za enotni pravilnik o delitvi osebnega dohodka v osnovnih šolah. Torej o problematiki, ki je zanimiva za vse pedagoške delavce. Mnenje o nekaterih stališčih v tem sestavku je napisal že tovariš Suhadolčan v »Prosvetnem delavcu«, s katerim se v celoti strinjam.

Tako je bilo v sestavku dne 17. III. 1965 konkretno navedeno: »Danes ne more biti nobenega dvoma več, da nam je potreben

tak pravilnik o delitvi OD v šolah. Le preproste spore in nesoglasja med člani delovnega kolektiva zaradi neobjektivnih ocen komisij, ki so to delo doslej opravljale, bo mogoče odstraniti, ko bo imel pedagoški vodja šole v rokah tak pravilnik sestavljen na nekaterih dognanih elementih vrednotenja kvalitete učiteljevega dela v razredu.«

Občutek imam, da preveč pričakujemo od nekega »čudežnega pravilnika«, ki bi imel objektivna merila, in da bomo s tem rešili medsebojne odnose na posameznih šolskih zavodih. Vsem pedagoškim delavcem je namreč zna-

no in tudi razumljivo, da so to mnogo globlji sociološki in psihološki problemi, katerih ni mogoče enostavno reševati samo z materialno stimulacijo, ampak je mnogokrat važnejši odnos do človeka in spoštovanja njegove osebnosti.

Osebnost sem prepričan, da bi morali najprej razpravljati o virih financiranja, osnovne dejavnosti v šolstvu in tudi o načinu zbiranja potrebnih finančnih sredstev, potem pa še o enotnih merilih, po katerih naj bi se v republikah dodeljevala sredstva istovrstnim zavodom. Le tako bomo popravili dosedanje razlike v (Dalje na 2. strani)

IZKLJUČEVANJE, PREUSMERJANJE IN...

Dokaj pogosti so primeri, ko razredni profesorski zbori na šolah druge stopnje ugotovijo že na koncu prvega polletja, še bolj pa ob tretji konferenci, da posamezni dijaki v nobenem primeru ne izpolnjujejo zahtev šole druge stopnje in da kot takšni nimajo nobene možnosti, da bi letnik uspešno končali. Sama ugotovitev — kar so pedagogi spoznali v treh četrtinah šolskega leta — nima sama po sebi še nobenega posebnega pomena, če je ne obravnavamo kot posledico nečesa drugega, kar je že bilo, in predvidevamo vzrok nečesa tretjega, kar bo šole moralo priti. Veliko bolj pa postane to vprašanje, če ga hočemo analizirati, zakaj so takšni rezultati, in drugič, kaj storiti s takšnimi posamezniki, ki bodo v določeni meri upoštevani interesi njih samih, šole in družbene skupnosti.

Kadar hočemo analizirati vzroke takšnih neuspehov, le redko vidimo morebiten vzrok tudi v sami organizaciji šole, v medsebojnih odnosih itd., kar v največji meri tudi v celoti velja, pač pa ugotovimo v prvi vrsti krivdo neuspeha v dijakovi nezainteresiranosti, neurejenih družinskih razmerah, prezahtevnosti staršev, nesposobnosti otrok, napačni policični usmerjenosti itd. Vseh teh vzrokov prav gotovo sama šola ne more uspešno rešiti, ampak je potrebno pritegniti k reševanju teh vprašanj najširši krog sodelavcev.

Pogosto in vendar še premalokrat pa se vprašamo, kaj storiti s takšnim učencem, ki v šoli ne uspeva in nima izgledov, da bi sploh lahko uspel. Dokaj razširjeno in prav gotovo ne povsem neupravičeno je stališče posameznikov in tudi šolskih kolektivov, da je potrebno takšne dijake iz šole odstraniti, ker s svojim odnosom do šole samo ovirajo redno šolsko delo, nimajo pa na drugi strani nobene možnosti, da bi

lahko svoj neuspeh popravili. Takšno stališče stoji prav gotovo na dokaj realnih dejstvih, da je šola druge stopnje prostovoljna, neobvezna šola, da jo učenec resnično prostovoljno obiskovati, vendar pozneje postanejo zahteve šole zanj obvezne. Prav tako ni napačna primerjava, da je za učena druge stopnje šola v neki meri delovno mesto samo in da mora zato kot v nekem rednem delovnem razmerju zahteve tega delovnega mesta tudi izpolnjevati, če hoče na tem delovnem mestu tudi ostati. Kdor zahtev ne more ali pa noče izpolnjevati, na delovnem mestu dalje ostati ne more in ne more biti zanj stimuliran; nekaj podobnega bi moralo veljati tudi za učence drugostopenjskih šol.

Obstaja menda nek predpis oziroma priporočilo, da dijaki ne more biti med letom zaradi nedelavnosti iz šole izključeni. Menim, da takšno stališče v celoti ni v interesu šole in družbene skupnosti. Družbena skupnost namreč ogromno vpliva na izobraževanje. Letna sredstva na dijaka so ponekod prišla že do 200.000 dinarjev. In če dijak ne izdela? Ali niso ta sredstva vložena zastonj? Kje ima družba korist od tega, kje šola?

Menim, da je z družbenega stališča neupravičljivo, da bi takšni otroci še dalje ovirali delo šole in da bi se družbena sredstva trošila nekoristno. Na drugi strani pa takšni primeri predstavljajo na koncu šolskega leta zelo neprijetno oviro za samo delo šole. Predavatelj mora obravnava vti vse v razredu enakopravno; tako je potrebno obravnava tudi tiste, ki nimajo nobenih izgledov več. Posledica tega je samo ta, da ostane včasih marsikatero poglavje nepredelano, gotovo pa preskopo predelano in utrjeno. S tem pa trpi sama kvaliteta in kvantiteta predelanega gradiva, ki naj bi ga absolventi šole uporabljal v svojem poklicu, ali pa pri nadaljnjem študiju na univerzi.

Na drugi strani pa delo z ljudmi, ki nimajo izgledov za uspešen zaključek, onemogoči nekoliko pazljivejše obravnavanje tistih učencev, ki bi morda ob nekoliko večji pozornosti razred tudi izdelali in se pozneje uveljavili v poklicu.

Ti dve dejstvi jasno govorita, da je za družbo takšno zadrževanje nesposobnih dijakov v razredih skozi vse leto čista izguba in zato prav gotovo ni v njenem interesu.

Seveda pa nastane ob tem primeru vprašanje, kaj storiti s takimi ljudmi. Gotovo je, da jih na cesti ni moč postaviti. O pravilnosti določenega ukrepa je prav gotovo potrebno prepričati starše in skupaj z njimi poiskati najprimernejšo rešitev. Ni namreč potrebno posebej poudarjati, da lahko v takšnih primerih precej napravijo zavodi za zaposlovanje delavcev, šolski psiholog, socialni delavec itd.

Starši bi pri tem brez dvoma morali napraviti največ in to z dokajšnjo mero razumevanja in manj snobizma in neke določene užaljene avtoritete. Dogaja pa se namreč, da v takšnih primerih ravno starši najbolj nasprotujejo preusmeritvi, češ da bo dijak še vse popravil, čeprav ima ob zadnji konferenci pet in tudi več negativnih ocen.

Vsa ta vprašanja so dovolj zgovorna, da učenci, ki nimajo izgledov, da bi razred izdelali, v razred ne spadajo, ker stem samo ovirajo redno delo, varajo samega sebe in njihovih staršev, od družbe pa zahtevajo znatna sredstva. Pri vsem tem bi morali v največji meri odločiti in ukrepati skupaj šola in starši, najti učenca primernejšo šolo ali pa praktičnejši poklic, v nobenem primeru pa ga ne tiskati v šolo, če je jasno vidno, da uspehov ne bo. Učiteljskim zborom pa bi se moralo dati tudi v odločanje, da v primeru, ko je stanje brezgledno, lahko izključijo učenca tudi iz šole, čeprav bi pri tem starši ne soglašali. Šola namreč ni socialna ustanova, da bi nudila streho vsakomur, čeprav vanjo v nobenem primeru ne spada. Seveda pa mora pri tem odločanju voditi učiteljski kolektiv res objektivna ocena posameznika, težnja po izboljšanju uspeha šole, v nobenem primeru pa ne individualni subjektivni primeri, poznanstva ter podobno. V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

V. P.

Ne »metodologija za enotni sistem nagrajevanja«, ampak za enotni način oblikovanja dohodka v šolstvu

(Nadaljevanje s 1. strani)

višinah dohodkov pedagoških delavcev in tudi razlike pri stroških na enega učenca. Danes se oblikujejo sredstva za investicije in za financiranje osnovne dejavnosti šolstva v glavnem odvisno od gospodarske moči določene politično družbene skupnosti, to je občin, pa tudi v odvisnosti od razumevanja predstavnikov občinskih skupščin. Ta način zagovarjamo že nekaj let in pri tem poudarjamo, da naj bo višina sredstev za šolstvo odvisna od produktivnosti ali od doseženega dohodka na področju neke občine. Prav to načelo je vzrok, da so značilni stroški na učenca osnovne šole v letu 1963 v razmerju 1:2,5 v mariborskem okraju (po podatkih Službe družbenega knjigovodstva), kar pomeni, da povzročamo s samim načinom financiranja drugačne pogoje za nagrajevanje na razvitih in nerazvitih področjih.

Čeprav smo letos zagotovili dodatna finančna sredstva, nam mora biti jasno, da nismo uskladjali finančnih ali materialnih pogojev istovrstnih šol in da obstaja še vedno razlike. Vprašajmo se, če so lahko takšne razlike opravičljive z družbenega vidika. Mislim, da ne! Samo malo poslejmo statistične podatke in videli bomo, da se največ 20 do 30 % od vseh otrok, ki so zaključili osnovno šolo (mišljeni niso samo tisti, ki so končali 8 razredov), zaposli na področju nerazvitih občin, medtem ko se ostalih 60 do 70 % zaposluje v razvitih občinah. To pomeni na primer, da občina Lenart financira iz skromnih proračunskih sredstev osnovno vzgojo in izobraževanje mladine, ki se vključuje v proizvodnjo v Mariboru in v drugih industrijskih središčih ter tu ustvarja narodni dohodek.

Stroški vzgoje in izobraževanja so temeljne investicijske naložbe in je od tega odvisna stopnja produktivnosti na določenem širšem območju, kjer ni na razpolago samo sposobna delovna sila, ampak kjer so tudi delovna in finančna sredstva. Zdi se mi, da se pri nas premalo zavedamo, da je izobraževanje pogoj za višjo stopnjo produktivnosti in da je od tega odvisno tudi nadaljnje utrjevanje samoupravljanja v delovnih organizacijah.

Ob sprejemanju načrta zakona o upravljanju državnih gospodarskih podjetij in višjih gospodarskih združenj po delovnih kolektivih junija 1960 je tovariš Tito dejal:

»Državna funkcija se zmanjšuje zato, ker pritegujemo k upravljanju delovne ljudi. Postopoma, ne na mah in ne v celoti prevzemajo svoje pravice, tako kot proizvajalci tudi upravljajo proizvodnjo. Zakaj prevzemajo delavci te svoje pravice postopoma in ne z enim mahom? Ali bo trajalo dolgo in kako dolgo? Na to ni mogoče odgovoriti, koliko časa bo to trajalo, ker je odvisno od različnih okoliščin. Odvisno je od tega, kako hitro bo napredoval kulturni razvoj, to se pravi vsestranska izobrazba delavcev, tako da bi bili v vsakem pogledu zmogni uspešno in v korist skupnosti upravljati tovarne, rudnike, transport itd. Ne da bi se kulturno dvignili, delavci ne bodo mogli opravljati evidence in kontrole, ne bodo mogli popolnoma obvladati tehnike upravljanja. Nadalje je to odvisno tudi od razvoja proizvodnih sil itd.«

Iz tega lahko sklepamo:

1. da je visoka stopnja produktivnosti odvisna od splošne in specializirane izobrazbe zaposlenih,

2. da je stopnja upravljanja in soodločanja neposrednih proizvajalcev o vseh glavnih problemih poslovanja prav tako odvisna od vzgoje in izobrazbe;

3. da torej poraba finančnih sredstev za šolstvo ne pomeni samo neproduktivne porabe, kakor na splošno to stvar pogosto obravnavamo in odmerjamo toliko sredstev, kolikor jih pač imamo, ampak da je to temeljna investicijska naložba, od katere je odvisna stopnja produktivnosti in samoupravljanja v bodočem obdobju. Če se strinjamo s tem, potem moramo prenehati s prakso, da dajemo za financiranje šolstva toliko, kolikor nam ostane pri razdelitvi narodnega dohodka, ampak bomo morali dati toliko, kolikor je potrebno, da bo imelo šolstvo — od osnovnih in srednjih do visokih šol na razpolago tista sredstva, ki so potrebna za nemoteno razvijanje pedagoškega procesa. Sem vključujemo tudi to, da je treba pedagoškim delavcem zagotoviti takšno raven osebnih dohodkov, da ne bodo prisiljeni iskati si dodatnih zaslužkov v obliki nadur in honorarjev, kar lahko samo škoduje,

ne more pa koristiti kakovosti dela. Današnje razmere so namreč nevdružne, saj so številni primeri, da dobiva mladenič s končano osnovno šolo (šolanja ne zaključijo niti z 8. razredom), po nekaj letih, ko izpolni za zaposlitev predpisano starost, višje prejemke kot njegov učitelj, ki je precej starejši in ki je prišel do poklica z večjim trudom oziroma z daljšim študijem.

Danes mnogokrat ugotovljamo, da reforma v šolstvu ne uspeva, da so rezultati nezadovoljivi. Pri tem pa ne pomislimo, da za učiteljski poklic v povojnih letih nismo najbolj preudarno izbirali mladine.

Z družbenega vidika bi bila potrebna drugačna ocena pedagoškega dela, ki naj se pokaže tudi

ker je delo učitelja na nerazvitem področju mnogokrat naporejše in bolj vsestransko kot v mestu.

Predlagam, naj se v bodoče uredi financiranje šolstva takole: Na ravni republike je treba zagotoviti zbiranje denarnih sredstev tako za investicije v šolstvu kakor tudi za financiranje osnovne dejavnosti za vse vrste šol. Kulturno-prosvetni zbor naj bi bil organ, ki bi določal enotna merila za delitev sredstev in tudi enotno investicijsko politiko, ki ne more biti samo ozka v okvirih občine.

Zbiranje sredstev za investicije

Uvodoma sem poudaril, da pomeni investiranje v šolstvu te-

Zbiranje sredstev za financiranje osnovne dejavnosti

Najprej bi bilo potrebno korrigirati sredstva, namenjena v tem letu za financiranje šolstva (osnovnih, srednjih, strokovnih in drugih šol), da bi tako s popravljeno višino sredstev zagotovili pravilno vrednotenje pedagoškega dela in določili odstotek od osebnih dohodkov (proračunski prispevek za šolstvo). Na tak način bi prenehali z zbiranjem sredstev od delovnih organizacij, ko se nekateri šole sploh prepuste dobre volji predstavnikov delovnih organizacij, ampak bi določili trdne vires za financiranje šolstva, kar bi bil poseben proračunski prispevek. Sredstva za financiranje šolstva bi tako avtomatično naraščala pri povečanju številu zaposlenih, kakor tudi pri povečanju osebnih dohodkov v gospodarstvu in v drugih negospodarskih dejavnostih. Seveda je to možno le takrat, če najprej izravnamo izhodišče ali startne osnove.

Kako se bodo ta sredstva razdeljevala med osnovnošolske, srednješolske in visokošolske zavode, pa bi naj bila stvar odločanja kulturno-prosvetnega zbora, ali pa bi se določilo z vsakoletnim družbenim planom delitveno razmerje (odstotki). Tako bi lahko ustanovili v republiki tri sklade: za osnovno šolstvo, za šole druge stopnje ali za vse srednje in strokovne šole ter za visokošolske zavode. Istočasno bi pa morali začeti s sestavljanjem enotnih meril za delitev sredstev med posamezne šolske zavode. Ta merila naj bi potrdil kulturno-prosvetni zbor. Tako ne bi sprejemal samo deklaracij in priporočil, ampak bi lahko prav s smiselno delitvijo sredstev vplival in določal politiko izobraževanja.

Po vsem razglabljanju pridemo torej do zaključka, da niso potrebna enotna merila za delitev znotraj posameznih šol na posameznike, ampak le enotna merila za oblikovanje dohodka na šolah. Notranja delitev pa naj bo stvar pedagoškega osebja! Menim, da tu ni mogoče predvideti nekih »doganih elementov vrednotenja kvalitete učiteljevega dela« in si tudi ne morem zamisliti, da bi lahko pedagoški svetovalci, ki prisostvuje uro ali dve pouku, dal takšno oceno. Več let sem se bavil z revizijo finančnega poslovanja v podjetjih, vendar nisem imel nikoli občutka, da bi lahko vrednotil delo računovodij, četudi je njihov rezultat dela vidnejši kot učiteljevega dela v razredu. Veljalo bi naj načelo, da naj odločajo o tem sami zainteresirani brez vmešavanja in nasvetov od zunaj in naj bo delo v razredu res osnovni element za vrednotenje kakovosti, ne pa število ur na raznih sejah komisij in podobno.

Praktično bi se sploh lahko zedinili za določeno pravno in finančno integracijo šol na področju ene občine. Tako naj bi imele vse šole enoten pravilnik o delitvi dohodkov in enoten statut, s čimer bi zelo poenostavili sedanje poslovanje, šole pa bi predstavljale le obravnalski ali ekonomski enote. Ravnateljem šol bi s tem omogočili, da bi se resnično posvetili samo pedagoškemu vodstvu. Vsebinska takšnih enotnih pravilnikov bi morala biti čim enostavnejša, brez zapletenih elementov, ki jih običajno ni mogoče zasledovati in tudi niso odločilni za kakovost pedagoškega dela ali pa nanj zelo malo vplivajo.

Pogoj za dobro razumevanje kolektivu je, da ima vsaj večina zaposlenih občutek, da je delitev osebnih dohodkov v skladu z opravljenim delom in da so tudi ustni medsebojni odnosi primereni, to je tovariški in človeški. Prav zato nam iskanje raznih meril za vsako ceno mnogokrat več škoduje kot koristi. Pedagoško delo je izrazito individualno umsko delo, čigar kakovosti ni mogoče enostavno meriti. Rezultati teh prizadevanj se pokažejo šele kasneje, ko postanejo učenci proizvajalci in upravljalci ter je zato kakovost tovrstnega dela toliko bolj problematična.

Sestavek sem napisal v želji, da ne bi več razpravljali o enotnem pravilniku, ampak o enotnih merilih za oblikovanje dohodka in da bi prepustili notranjo delitev kolektivom s priporočilom, da stvar čim manj zapletajo ter da naj bodo osnove za delitev osebnih dohodkov enostavne in razumljive. Vse to bo vplivalo tudi na prizadevanje pedagoških delavcev, ki bodo imeli občutek, da družba pravilno vrednoti prizadevanja in trud pri vzgoji in izobraževanju mladih državljanov, od česar je odvisna stopnja produktivnosti v prihodnjih desetletjih in še dalje.

CIRIL MIKL, dipl. ekonomist

ŠOLSTVO OB 20-LETNICI OSVOBODITVE

V prostorih Slovenskega šolskega muzeja v Ljubljani so pretekli teden odprli razstavo, ki prikazuje napredek slovenskega šolstva v razdobju 1945—1965.

Oris razvoja šolstva s kratkim opisom razstavljenega gradiva priča o uspehih, ki so bili doseženi in ki jih potrjujejo statistični podatki. V kratki dobi 20 let se je razvilo šolstvo na Slovenskem po svoji organizaciji in vsebini. Največji je napredek pri strokovnem šolstvu, zato je dodan za te šole še poseben pregled. Uveden je enotni šolski sistem, ki je plod prizadevanj za demokratičnost šolstva in ki povezuje vse vrste šol med seboj. — To je citat iz brošure, ki jo je prav za to priložnost izdal šolski muzej in sta v njej objavljena poleg Pregleda razvoja šolstva v obdobju 1945—1965 (avtorja France Ostaneč in Slavica Pavlič) še sestavka: Razvoj strokovnega šolstva po letu 1945 (Frank Jalen) in pa Pregled učnih načrtov od 1945—1965 (Tatjana Hojan).

Razstavljeno gradivo skuša s tiskanimi dokumenti, slikami in podobnim vzbuditi in gledalcu podoba razgibanega povojnega časa, kakor se je odražal na področju vzgoje in izobraževanja. Žal preskromni razstavn

prostor ni dovoljeval, da bi bili grafikon, tabele, slike in drugo gradivo dopolnjeno z maketami učilnic, z učnimi pripomočki in podobnim, kar je že vse služilo šolam in v tem obdobju pri vzgoji in izobraževanju mladih generacij.

V celoti je razstava odraz resnega prizadevanja kolektiva ŠSM, da se po svoje vključi v praznovanje 20-letnice osvoboditve s prikazom dela svojega zbranskega bogastva in dokazi spremljanja dogajanja na področju šolstva v povojnem obdobju.

v materialni stimulaciji. Če bomo to uredili, potem v bodoče ne bo več skrbi za kvaliteten podmladek. Vzemimo primer, ko so danes še potrebne omejitve vpisov na medicinsko fakulteto. Prav gotovo ima v izbiri poklica pri mladini odločilno vlogo tudi vprašanje, ali bodočega materialnega položaja. Da dandanašnji ne vrednotimo pravilno pedagoškega dela, lahko dokazem že z enim samim primerom. Nagrade za predložene projekte ali razne urbanistične rešitve po natečajih znašajo milijon dinarjev ali tudi več milijonov dinarjev, s tem da je teh nagrad navadno več. Razpisane nagrade za sestavo šolskih učbenikov pa znašajo le 200.000 dinarjev (glej Delo z dne 15. IV. 1965). Razlika je kljub temu, da se lahko udeležita natečaja v obeh primerih osebi s fakultetno izobrazbo, le da ima prva tehniško, druga pa pedagoško usmeritev. Ali bi ne bilo primerno, da znašajo nagrade za kakovostne učbenike vsaj toliko, kolikor za razne urbanistične rešitve, ki pa čisto zaradi pomanjkanja sredstev sploh niso realizirane. Prav gotovo je za vzgojo bodočega občana pomembnejši kakovosten učbenik, ki je običajni učni pripomoček.

Priznati moramo, da smo v letu 1965 napravili bistvene premike in menim, da pomenijo napredek tudi enotna merila, po katerih se razdeljujejo sredstva sklada za šolstvo SRS med posamezne visokošolske zavode. Isto načelo bi moralo veljati tudi za osnovne in srednje šole; sredstva bi se morala zbirati na ravni republike in razdeljevati po enotnih principih med osnovne in srednje šole. To lahko naredimo tudi posredno, da tako zbrana sredstva najprej po enotnih merilih dodeljemo občinam in da jih te dalje razporejajo med posamezne zavode. Nevdružno pa je sedanje stanje, ko je višina sredstev odvisna od finančne sposobnosti ter delno tudi od dobre volje občinskih uprav in skupščin. Ta nesorazmerja se kažejo posebno v mestih, ki so razdeljena na občine in so pri osebnih dohodkih zaradi neenotnih meril za oblikovanje dohodka precejšnje razlike. Se večje pa so te razlike v višinah zaslužkov učiteljev razvitih in nerazvitih občin. Tega ne moremo opravičiti z načelom, da nagrajujemo po delu in uspehu,

Žele si prostosti

Opazujem jih, kako se zadnjokrat v tem polletju sklanjajo nad šolskimi zvezki in lovijo nebrzdane misli. Vendar se nekaterim leno, drugim negotovo pretakajo na papir. Pišejo pa tudi po klopi. Rada bi prebrala tisto iskrico misli, ki se je vžgala na počrnelem lesu, in mi je žal, ker je v zvezku ne bom našla najti. Kaj vse počne! Noge jim pod klopio poplesavajo v nezavestnem ritmu, glave si podpirajo za volkami, tamle skuša nekdo pisati z levico, Milan je sosedu že ponudil nalogo, naj jo brž prebere. Vendar je v razredu tako slasten mir, kot si ga lahko privoščijo le v svečanih urah. Nekaterim dero potoki misli pod pero. Razgrete glave skušajo modrovati, le misli nekaterih so tope, brez izraza in kakor skrhanje, da ne bom mogla razumeti njihove jecljave govornice.

Nekaj posebnega je mrzlica šolske naloge. Ze spet so vsi trepetali pred naslovom. Bil je preprost, le zakaj so rili z roko po laseh? Opisejo naj izpraševalno vročico tih dni in poltje vabljive prostosti. Je mar to težko?

Povedali so resnico. Ne uče se, goljufajo, v odmorih more, naloge prepisujejo in hrepenijo, da bi vsaj eden od učiteljev še to leto umrl, nemščina da je neznanost zaradi nekakih tablic, pri zemljepisu se jim godi krivice. Matematik jih sprajuje, kaj počno, kadar ni očeta doma — lepa vas prosim, ali je to matematika! Skrajno smešno si učitelji zagotavljajo red v razredu. Zvedela sem, da prihajam v razred z moškim korakom, namenoma slabe volje, dnevnik vržem na mizo, še prej pa udarim z nogo ob tla, da se vse strese in umiri. Ne vem, od kdaj kopljam. Kje so goreče zaobljube, da bom v razred prihajala dobre volje, voljna in mehka?

Trpljenje, so pisali, bo minilo, ker na svetu vse mine. Teta jih je že povabila na morje. Eden se bo z očetom šoferjem peljal celo v Italijo, skoraj vsi bodo nabirali borovnice, grabili bodo seno in dišalo bo po suhi travi. Niti pogledali ne bodo šole, ko bodo hodili mimo. Hočejo se maščevati. Ze zdaj jih kličejo gore, nekoga vabi tja »domotožeje« in tja ga žene »prostosti željno srce«.

Berta Golob

Popravek

Preosimo bralce, posebno tiste, ki so si izrezali prilogo v zadnji številki našega lista pod naslovom »Delitev dohodka in osebnih dohodkov v šolstvu« z namenom, da jo bodo podrobneje preštudirali da vnesemo manjši popravek, ki se ni zgodil pri naši krivdi: člen 20. primera pravilnika o delitvi osebnih dohodkov se naj glasi: »Član delovne skupnosti lahko zahteva pismeno obrazložitev ocene.« Naslednji 21. člen istega pravilnika pa se mora glasi: »Član delovne skupnosti, ki se ne strinja z oceno, se lahko v osemih dneh pritoži na samoupravni organ zavoda; ta mora ugovor in razloge za ugovor obravnavati najkasneje v osemih dneh po dopetju. — Sklep sveta šole o pritožbi je dokončen.«

Na temeljih socialistične morale

Bili so to lepi časi...

POSEBEN PREDMET ALI NE?

Naša šola pred 20 leti

Ze vrsto*et je v učnem načrtu na častnem mestu predmet z naslovom Temelji socialistične morale. Ali je potreben?*

Teoretiki pravijo:

V osnovni šoli je nujno potrebna vzgoja socialistične morale.

Praktiki, neposredni izvajalci učnega načrta, odkrito poudarjajo nujnost vzgoje socialistične morale.

In tudi družba, ki neprestano sprejema medse mlade ljudi, odgovorja pritrdilno. Ne le trinajst- in štirinajstletni mladini, ki se vzgaja in izobražuje na naših osmiletkah, tudi doraščajoči, tisti, ki se je že vključila v gospodarstvo ali nadaljuje šolanje in ji bo družba nekoč zaupala odgovorna ali celo vodilna mesta, je moralna vzgoja potrebna.

Če pa je vzgoja socialistične morale tako dragocena stvar, si jo je treba ogledati z vseh strani kritično in dobronamerno: njeno vsebino in pota, ki vodijo do nje.

Medtem ko posamezni šolski predmeti razvijajo otrokove duševne in telesne sposobnosti ter bogatijo njegovo praktično znanje, pa so Temelji socialistične morale v drugi sferi kot ostali pouk. Ta predmet naj bi dopolnjeval, povezoval, usmerjal iskane etične vrednoti in plemeniti

ljikova kislina v zraku, voda, cvetje oprasjuče žuželke itd.« J. W. Goethe je v pesniški obliki povedal, da je dopustil vpliv stvari nase kakor travnik, ki vpija dež. Balzac razmišlja v Teti Lizi o umetniškem ustvarjanju: «... roditi! Mukoma odgajati dete, ga vsak večer nasitenega z mlekom polagati spat, vsako jutro z nežljernim materinskim srcem poljubljati iz sna, ga očediti, stokrat na dan preobleči v najlepšo opravo, ki jo vselej zopet raztrga, ne se ustrašiti preokretov tega blaznega življenja ter iz njega oblikovati živo mojstrovino...»

Kakor umetnost, ima tudi vzgoja na sebi nekaj nadčasovnega, kar nenehno živi, se spreminja, raste in se dopolnjuje.

Vzgoja je torej domena umetnosti. V šoli je nekako zgoščena v predmetu Temelji socialistične morale. Učiteljevo poslanstvo pa je pri tem natančno določeno: usmerjal bo voljo mladega človeka k vsemu, kar je dobro, pravilno, resnično, vredno človeka naše socialistične družbe. Otrokom bo vcepljal bistvene pojme človeške morale, ki je nujno potrebna vsem civiliziranim ljudem. Zato je učitelj tudi socialni delavec, predstavnik družbe, ki ima kar najbolj direkten interes, da imajo vsi njeni člani čut osebnosti, odgovornosti, zavesti dolžnosti in globok čut za človekovo vrednost.

učne pripomočke in uspešno metodo?

Učitelj, ki je moralni pridigar, ki brez pripravljenosti in brez toplini govori o dolžnostih, dela škodo: otrokom morale ne priljublja. Redna ura Temelji socialistične morale bo izvenela banalno, hladno, morda celo smešno. Otrokom je za pridiganje toliko kot Krpanu za cesarjevo hčer, ki ni maral zanjo malo in dosti ne.

Najpreproščiji učni pripomoček pri vseh predmetih sta tabla in kreda. Pri moralni vzgoji to odzove. Bomo mar pisali na tablo aforizme ali ljudsko modrost v pregovorih ali pravila lepega vedenja, jih nato razčlenjevali, razlagali in dopolnjevali, na dolgo in široko razpradali misli, ki pa se ne bodo niti dotaknile otroških src? Kaj pa naj učitelj počne pri moralni vzgoji z magnetofonom? Morda se bomo pa odločili za film? Bogato, neizbrano in predvsem sodobno področje je to, vendar pa spada v filmsko vzgojo, ki jo bodo prevzeli slavisti, zgodovinarji, fiziki, učitelji tehničnega pouka.

Ali se je že kdo zamislil nad učbenikom, ki bi bil prav tako poseben, če so Temelji socialistične morale samostojen predmet? Kakšen bi bil po vsebini? Bogat? Da, Če bi nosil zveneči naslov — ta pa bi bil obenem enigmatičen — Temelji socialistič-

razbenim smotrom. Človek brez srčne kulture ni izobražen, pa naj ima diplome vseh fakultet.

Umetniško ustvarjanje, prav tako pa tudi vzgoja, se javlja v usmerjenosti vsega osebnega življenja k celoti, k strukturi, ki jo navadno izražamo z besedo »nadržt«. Flaubert drastično pove: »Knjige se ne ustvarjajo kakor otroci, ampak s premišljenim načrtom kakor piramide.« Ali ne velja to še mnogo bolj za živo mojstrovino, za človeka? Toulouš pravi, da je to bolj podobno laboratorijskemu nego umetniškemu delu. Edison: »Do genialnih iznajdb nas ne privede samo inspiracija.« Prav on sam je moral napraviti več tisoč poizkusov, preden se mu je posrečilo sestaviti električni aparat. Naš Ivan Cankar: »Ne, načrt je bil vedno pred menoj. Tvarino pripravim že prej, vsa poglavja so natanko pred menoj.« In na nekem drugem mestu: »Ideja plane v dušo, z njo plane tisoč obrazov, tisoč zapletkov — izlušti idejo, očisti jo, zaluci v kot vseh tisočero obrazov in zapletkov, zakriči ideji najbližjo, gladko pot, brez ovinkov, mostov in plotov — to je umetnost, to je delo! Vsaka beseda, ki jo napišeš, mora tako rekoč dihati po tisti poglavni ideji, drugače je beseda nepotrebna; vsak obraz, ki ga pokažeš, mora imeti v očeh, na licih, v ustnicah izraz tiste ideje — drugače je nepotreben...« Tomas Mann: »Genij je izbrusenost.« Racine: »Moja tragedija je končana, treba je samo, da jo napišem.« Stendhal pa je obratno videl pred seboj najprej konkretne osebe, med katerimi si je potem zamislil razplet. O tem govori tudi anekdota iz Ibsenovega življenja. Nekeč mu je mlad dramatik prinesel svojo dramo. Ibsen ga je vprašal: »Kje imate načrt?« Pisec: »Ni mam ga.« Ibsen ga je odslovil, ne da bi bil vsaj eno stran drame prebral.

Ali ne velja isto tudi za moralno vzgojo, ki jo je treba organsko in načrtno vključiti v celoto izobraževalnih predmetov?

Umetniško ustvarjanje ne gre »sproti«, prav tako pa tudi vzgoja ne. Od vsega početka je treba imeti idejni, konkretni koncept. Zato pa mora tudi vzgojitelj študirati, kakor so študirali vsi umetniki. O Flaubert-ju pravijo življenjepisci, da je »prežrl cele knjižnice«. Dostojevski je študiral medicinske knjige, Tolstoj za delo Vojna in mir kroniko napoleonskih vojn, Finžgar je za roman Pod svobodnim soncem preštudiral Kosovo gradivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku. Z naštevanjem podobnih primerov bi lahko nadaljevali v nedogled, iz vseh pa spoznamo, da so bili vsi resnični umetniki tudi široko razgledani in izobraženi. Samo vzgojitelj naj bi bil povprečen ali prisiljeno vsestranski, ko uči Temelje socialistične morale. Zato je bolje, da vsakdo idejno bogati svoj predmet, ob njem zastavlja etične probleme in jih rešuje s svojimi učenci, obenem pa postavlja najtrdnjše temelje socialistične morale, ki se bo izoblikovala v dovršeno podobo le v procesu celotnega pouka.

Solsko delo pa tudi sicer, v slehernem trenutku, daje priliko, da učitelj vzgaja. V nižjih razredih utrjuje bolj navade, kot pa vpliva na voljo. Dobre navade utrjuje v odmorih, v šolski kuhinji, ob različnih praznikih, na ekskurzijah. Tu je prilika, da učence vzgajamo k redoljubnosti, snažnosti, natančnosti, vljudnosti, tovarištvu...

Temelje socialistične morale postavlja v razredu samem, med poukom. Disiplina, ki je zasnovana na čutu pravčnosti in strpnosti, vsak trenutek tudi vzgaja. Seveda pa učenci laže oblikujejo čut za moralne vrednote po učiteljevem zgledu. Otrok nekako podzavestno želi biti enak odraslim. Njegov instinkt za posnemanje je izraz želje, da se prilagodi družbi. Tega se mora vzgojitelj zavedati in si zato prizadevati, da oblikuje v učencih čut za etične vrednote ob iskrenih in poštenih dejanjih. On sam bo po svojem značaju, vedenju in govoru najbolj prepričevalen zgled. Kar ne prihaja od srca, se srca ne dotakne. Če kdaj, velja za moralno vzgojo, da jo učimo praktično in ne teoretično, to pa je mogoče le z zgledom in z organsko povezanostjo celotnega pouka.

Danes se zavzemamo tudi za to, da bi otroka razbremenili. Ali nas razmišljanje o predmetu, kakršnega obstaja celo v revidiranem načrtu, ne sili v poenostavitve in temeljitost? En predmet manj, zato pa drugi bogatejši in bolj življenjski. Poudarek izobraženih predmetov je na vzgoji. Erčna kultura mladih ljudi, ki bodo za puščali osemletke, pa bo njihovo in naše odlično sprečevalo.

Marija Jalen

Igor Pleško — Na delo (1965, tuš)

čelotni pouk. Moč moralne vzgoje sloni manj na preciznosti in logični povezavi naučenih resnic kot na intenzivnosti čustev in človeške toplini. Manj analizira vzroke moralnih dejanj, bolj pa jih poizkuša privzgojiti v navado. Ne uči, marveč vzgaja. Ne vpliva na razum, ampak na čustvo. Prav zato pa jo lahko primerjamo z umetnostjo.

Vzgoja je torej umetnost. Umetniško ustvarjanje pa je v bistvu enako ne glede na to, da ima vsaka umetnost svoje metode, svojo tehniko in svoja sredstva.

Umetnik — tudi vzgojitelj — mora imeti »prave« oči. Vidi stvari, ki jih drugi ne opazijo. S samimi prizadevanjem ne bo našel rešitve, če ni v njem samem notranja sila, ki ga usmerja in poganja rast. C. M. Weber pravi: »Gotovo je, da noben gozd ne bi bil naslikan, ako bi ne bila v človeku težnja, ki ga žepa, da vpliva na druge.« In psiholog Jung: »Brez pravega lesa tudi piščali ni.« (»Wenn es nicht im Holze liegt, dann gibt es keine Pfeifen.«)

Če primerjamo, gotovo upravičeno, vzgojo z umetnostjo, tedaj veljajo tudi zanjo resnice, ki so jih izrazili umetniki o svojem delu. Umetniško ustvarjanje pomeni mnogim organsko življenje: spočetje, rojstvo in rast živega organizma. Pri tem pa ima važno vlogo tudi okolje, družba... Paul Valéry: »Nisem se mogel ubraniti primerjave te rodnje s tisto, ki jo opazamo v naravi, kjer vidimo, da se en sam delček stebelca ali listov nekaterih rastlin razvije v popoln individuum z listi, stebлом in koreninami, z vsem, kar je potrebno za življenje.« In Lange-Eichbaum: »Genij ni oče, ampak neke vrste mati. V njem nekaj raste in dozoreva na osnovi telesnih in duševnih sposobnosti celotnega organizma. Kot oplojevalec deluje okolje: afektivni vtisi, doživljanja, stiska, sila, naročilo, pobude, zahteve trenutka.« In dalje: »Vse, pa tudi res vse pomaga oblikovati sad: soli v zemlji, og-

Naši učenci naj bi v šoli dozorevali v kulturne ljudi. Učiteljeva naloga je edinole v tem, da v njih goji tiste kalli, ki se bodo nekoč utrdile in razrasle v najdragocenejše lastnosti, ki jih ima lahko človek v moralnem pogledu. Vzgojitelj bo sprejel otroke, kakršni so, z vsem njihovim mišljenjem in čustvi. V tej starosti, na stopnji osemletnega šolanja, so tudi »nevzgojljivi« otroci vzgojljivi. Zato, ker so mladi. Ne teorija, marveč dejstva potrjuje zopet zgodovina. Rusu pravi v »Essai sur la création artistique«, da »Sparta zato ni dala nobenega velikega umetnika, ker je vse telesno šibke in »manj vredne« otroke vrgla divjim zverem med zobe. Njena popolnost in dovršenost sta jo ovirali, da bi se poedinec dvignil nad povprečje. Sparta pri tem ni upoštevala, da poganjajo biološko manj močne rastline najlepše sadove.«

Učitelj-vzgojitelj v šoli, zamislimo si ga pri uri Temelji socialistične morale, ne nadomešča ne duhovnika ne očeta ali matere. Insistira na tistem, kar ljudi zblizuje, ne pa na dogmah, ki ločujejo. Otroke zaupa šoli družina, zaupa ji jih družba, zato da bodo nekoč ti otroci edini v tem, da bodo cenili svoje dolžnosti in jih bo družil kult dobrega, lepega in resničnega.

Da pa bomo dosegli ta cilj, bomo učili načrtno praktično, ne pa teoretično.

Vzgoja značaja je pred izobrazbo v razumskem pomenu besede, in moralna vzgoja prevzema pri pouku vodilno vlogo. To primarnost, poudarek na vzgoji otrokove osebnosti, podčrtava šolska reforma, zato pa ne bi smeli v predmetniku umetno začrtati meje med moralno vzgojo in drugimi predmeti.

Pa recimo, da predmet Temelji socialistične morale obstaja in bo še nadalje kot samostojna šolska ura, pač zaradi nujnosti moralne vzgoje, delil svoje mesto s splošno-izobraževalnimi predmeti. Ali imamo na voljo vse potrebne

ne morale, bi se vsebina morda izoblikovala v zbirko pridig. Te bi celo poživilo pouk, če bi bile napisane v slogu Janeza Svetokriškega. A ne več kot samo to. Morda bi bil umeten zvarek zgodovine in ekonomike, komunalne in prometne vzgoje, mentalne higijene in filozofskih razmišljanj. Knjiga o lepem vedenju ali pa o cvetnik o drobni umetnici naših pesnikov in pisateljev. To zadnje prav gotovo ne bi bilo napačno. Ali pa ni zato boljše, da pouk moralne vzgoje prevzame slavist, ki uči za zgodovinar in biolog, fizikar in drugi ter bdi nad njo razrednik, razredna skupnost in še kdo!

Pri slavistu bo lepa misel, ki spontano privre iz besedne umetnine ali problema, ki nastaja ob filmu in čustveno prizade otroka, opravila več kot vrsta samostojnih in prisiljenih ur temeljev socialistične morale. Zgodovinar bo ob vsem bogastvu, ki mu ga ponujajo zgodovinska dejstva, podobe junakov vseh časov in vseh dežel, znal izluščiti misel, ki bo oplemenitila čustva učencev. Na nižji stopnji bo učitelj budil otrokovo zavest z zgodbami, ki zastavljajo male etične probleme. Moralna vzgoja bo ob vsem tem bolj razgovor, bolj vzpodbuda k delu kot lekcija ali didaktična razprava v dobrem. Geslo pouka telesne vzgoje je: Zdrav duh v zdravem telesu! Higijena je vzgoja volje pa tudi vztrajnosti in odločnosti. Pri vsem tem ne moremo zanikati vloge razuma in telesnega razvoja, vendar je jasna vez, ki družni eno z drugim. Pa so na šoli še drugi, je biolog, ki govori o razvoju človeka, ki ga je treba do ustvarilo. Budi spoštovanje do žene, ki je biološko nežnejša, ki nosi in rodi otroke... Znanstveno pojasnjuje razvojne motnje, ki so pogosto vzrok nepremišljenega zasmehovanja sošolcev... V vsem tem so kali srčne kulture, ki jo učitelj načrtno vceplja otrokom. Pri svojem predmetu, ne v posebni, izolirani šolski uri. Moralna vzgoja je organsko, nedeljivo povezana z izob-

Ko praznujemo 20-letnico osvoboditve, bi bilo prav, da se spomnimo, kako je bilo z našo šolo pred 20 leti.

S kapitulacijo Italije je bila Bela krajina svobodna. Odsek za šolstvo pri SNOS je takoj organiziral partizansko šolo na tem področju. Šole, ki so po večini služile Italijanom za postojanke, so bile požgane, učitelje je primanjlovalo, ker so bili vsi moški ali pri partizanih ali v internaciji. Učenci so bili brez najpotrebnejše obleke in bosi, da o knjigah in šolskih potrebščinah ne govorimo. Kljub vsem tem težavam je partizanska šola izpolnila svojo nalogo.

Pouk je bil organiziran ne samo v matičnih šolah, ampak v vsaki vasi. Za učilnico smo porabili gasilski dom, gostilniško sobo, ali navadno kmečko izbo. Košček table smo imeli skoraj v vsaki šoli. Kreda so izdelovali otroci sami iz apna. Zvezke je sešla tovarnišča bodisi iz stare kosterke, ki jo je našla kje na podstrešku in je bila z ene strani nepopolna, bodisi iz starega koledarja, ali iz kakršnega koli papirja. V nižjih razredih smo si pomagali z nekaj razcefranimi čitankami, ki jih je pustila starejša generacija. V višjih razredih smo uporabljali izključno partizansko literaturo, to je bilo vedno dovolj. Vsaka šola je dobivala mladinsko revijo »Slovenski pionir«, ki ga je tiskala partizanska tiskarna. Bil je opremljen z ilustracijami in vedno je prinesel dovolj novih pesmic, ki so se jih takrat pionirji zelo radi učili na pamet. Globušov, zemljevidov in podobnih pripomočkov take šole niso imele. Za današnje pojme si težko predstavljamo šolo, kjer sedijo otroci natlačeni okrog kmečkih miz, na peči se sušijo plenice, pri peči spi dojenček. Ista soba je služila učitelju za stanovanje in za učilnico otrokom. Če je otrok zajokal, ga je tovarniška previla in umirila, učenci so mirno počakali in pouk se je nadaljeval.

Skoraj neverjetno je, vendar je resnica, da so te šole dale otrokom najpotrebnejše znanje, da so se po osvoboditvi lahko vključili v nadaljnje šolanje. Razen poklicnih učiteljev, ki so bile tu že prej nameščene, so poučevali tudi tovarnišče iz sorodnih strok (to je učiteljice gospodinjstva, ročnega dela in podobno), dekleta z nedokončanim učiteljskim, ki so se za to poklic usposobile na posebnih pedagoških tečajih, kateri so bili

v ta namen organizirani na osvobojenem ozemlju, in še partizanske učiteljice, ki so zaradi iznemoglosti prišle naravnost iz brigade.

Vse te tovarišice so zložile v svoje delo vse svoje sposobnosti in ves svoj trud, z nesebično požrtvovalnostjo so skušale otrokom posredovati čim več znanja.

Dostikrat je bilo treba zaradi naglega vdora sovražnika v trenutku prekiniti pouk. Otroci so hitro poskrili svoje torbice, polne partizanske literature, zakopali sliko maršala Tita in se razbežali. Ko je nevarnost minila, so sami od sebe zopet prišli v šolo. To je bila res prava partizanska šola. Prirejali so tudi mitinge in proslave, otroci so nastopali samostojno ali skupaj s partizanskimi edincami. V teh šolah so bili uvedeni tudi prvi rediteljski sestanki. Učiteljice so imele mnogo političnih tečajev, študijskih krovk in raznih predavanj — nikoli nam ni bilo nič težko, nič prenaporno. Za plačilo takrat ni nihče vprašal, vsačani so za učiteljice navadno zbrali nekaj hrane, najpotrebnejše pa so dobile kakšen kos vojaške uniforme.

Samo nekaj se je od današnjih šol bistveno razlikovalo. Otroci se niso nikoli igrali, res da so lahko vpili — celo nagajali, toda igrali se niso nikoli. Edina igra, ki so jo poznali manjši, večji, deklice in dečki, je bila vojna. Podili so se po grčih, za vogali, streljali z lesenimi puškami ali samo s palčami in vpili »bum, bum«; kamenje v žepih je pomenilo bombe. Igrali so se avionski napad, juriti itd., prave otroške igre niso poznali.

Človeku je kar težko pri srcu, če danes gleda v modernih učilnicah lepo obelene in čiste otroke. Koši so polni belega, namazanega kruha, ki ga otroci niso pojedli za malico. Učiteljice so obelene po modi — negovane... In moja šola: otroci so bili raztrgani, bosi in vsi do zadnjega ušivi, lačni pa tako, da se jim je megililo pred očmi. Moja kolegica je bila bolehná partizanka v do kraja ponošeni obleki, v angleških vojaških čevljih, eden št. 38, drugi 41 — take je pač dobila, še sreča, da nista bila oba leva...

Vendar se rada spominjam tistih dni, bili so to lepi časi, ko smo ustvarjali novo domovino, polni tovarništva, polni volje do dela in ljubezni do otrok in do ta poklic usposobile na posebnih pedagoških tečajih, kateri so bili

Obisk iz daljne Avstralije

Pred nekaj dnevi je obiskal uredništvo našega lista g. Leo Hanney, višji svetnik na ministrstvu za prosveto avstralske zvezne države Novi Južni Wales. Iz pogovora s prijaznim gostom, ki je pripel k nam iz ZDA in nadaljuje svojo pot skozi Alene in Hongkong naprej v svojo domovino, navajamo za naše bralce nekaj zanimivosti, kot jih je povedal v razgovoru g. Hanney, predvsem s področja njihovega šolstva.

Zanimali smo se najprej, kako je pri njih (zvezna država Novi Južni Wales šteje okrog 4 milijone prebivalcev) s šolami, ki vzgajajo učni kader. Učitelj osnovne šole mora tamkaj dovršiti najprej 6-letno osnovno šolo, nato 6-letno srednjo šolo in zatem še dveletno učiteljsko šolo (podobno našim PA.). Zanimivo je, da imajo zmeraj več kandidatov za učiteljsko službo, kot pa je pričakovanih prostih mest. Še do pred kratkim so bile žene v vseh njihovih službah v zaposlovanem položaju, kar zadeva plače in napredovanje; šele v zadnjem času se položaj tudi v tem pogledu izboljšuje.

Praktično imajo vsi študenti na tamkajšnjih učiteljskih šolah stipendije, ki v celoti — pri majhni skromnosti — krijejo vse življenjske stroške. S stipendijo je učitelj vezan, da ostane eno leto dalj, kot jo je prejemal v državni službi... Prejemki učiteljev rastejo avtomatično vsaki dve leti, če je bilo njihovo delo z inspekcijo ugotovljeno kot zadovoljivo. Po desetih letih službovanja pa se vsilna prejemkov ustavi in ne raste več, razen če učitelj spremeni službeno mesto in gre na nov položaj.

Ko smo g. Hanneya vprašali kakšno je razmerje mesečnih prejemkov prosvetnih delavcev v primerjavi z drugimi družbenimi službami, je dejal, da je takšna primerjava težavna, ker je velik del ostalih poklicev — advokatov, inženirjev, zdravnikov itd. — v privatnih službah, tam pa so plače znatno višje. Vendar je zlasti v povojnih letih občutno izboljšanje materialnega stanja prosvetnega kadra, v čemer se čuti splošen porast vrednosti izobrazbe, kot se nikoli doslej. Seveda povsod v svetu prednjačijo tehnične znanosti — tako tudi v Avstraliji. Med najbolj naderjenimi dijaki je najbolj popularna tehnična plat izobraževanja, ki nudi tudi največje možnosti uveljavljanja v družbi in napredovanja. Tedenska učna obveznost učitelja znaša 25 ur (ura po 40 minut). Če ima učitelj posebna zadolžitve, se mu ta obveznost zmanjša. V pokoli odhajajo učitelji ne na osnovi službenih let, temveč ko dosežejo določeno starost: s 60. letom se moški lahko upokojijo, s 65. se pa morajo. (Žene velja to razmerje: 55-60.) Pokojnina znaša nekako polovico zadnje mesečne plače.

Šolski urnik traja po osem urah ur dnevno (Od 9. do 16. ure — vmes je ura za opoldansko kosilo.) Delovni teden da traja 5 dni tako da pride na leto 200 šolskih dni. Velik poudarek dajejo telesni vzgoji — enkrat tedensko imajo športno popoldne.

Glede napredovanja otrok iz razreda v razred v obvezni šoli (ki traja od 6. do 15. leta) je za nas zanimivo dejstvo, da pri njih učenci avtomatično napredujejo, brez kakih obveznih sprečeval, vse do zaključnega leta šolanja, tedaj pa imajo zaključni izpit. Glede na dosežene učne rezultate razporejajo

G. Leo Hanney

učence od 6. razreda dalje (če imajo prostor, pa že prej), v različne zahtevnostne skupine (tri take skupine veljajo kot normalne, četrta pa je za slabe učence); isti učence je lahko pri različnih predmetih v različnih skupinah. Učitelj in ravnatelj odločita, v katero zahtevnostno skupino gre učenec. (Razredni pouk imajo v Avstraliji vse do 6. razreda.)

Kar zadeva pomanjkanje šolskega prostora, se borijo s podobnimi težavami kot mi: le v zadnjih letih je opazna intenzivnejša gradnja novih šolskih kapacitet.

»Presenečen sem,« je rekel g. Hanney, »da so v tem, kar sem imel priložnost videti vašega šolstva, z našim večje podobnosti, kot pa so npr. s šolstvom v ZDA! Tudi vaše šolske stavbe pa šolska atmosfera in odnos med učiteljem in dijakom — vse to je dokaj podobno kot pri nas...«

V ostalem pa je bil naš gost mnenja, da je Slovenija eden najlepših kotičkov sveta, kar jih je videl.

dh

Za sodobnejše strokovno izobraževanje

Mariborsko pedagoško pismo

Pred kratkim je bilo v Ljubljani posvetovalce SRS o strokovnem izobraževanju, ki ga je organiziral Zavod za strokovno izobraževanje SRS. Na tem posvetovalcu je sodeloval med drugim tudi prosvetni svetovalec ZPPS Kranj Vilko Kus z referatom, ki govori o »prizadevanjih ZPPS Kranj v smeri realizacije smernic resolucije ZIS o izobraževanju strokovnih kadrov in stališč LS — LRS v zvezi s strokovnim izobraževanjem«. Ta referat objavljamo v skrajšani obliki.

Izobraževanje je kontinuiran proces, ki je uspešen le tedaj, če

bre predavatelje, ki so navdušili inštruktorje za vzgojno-izobraževalno delo v gospodarskih organizacijah in za nov koncept strokovnega izobraževanja.

V zvezi s tem je prišlo na Gorenjskem do živahnih razprav in učinkovitih gibanj na področju strokovnega izobraževanja. V tem času je izšlo tudi gradivo za javno razpravo, o strokovnem izobraževanju so razpravljali tudi v družbeno-političnih in gospodarskih organizacijah, občinska skupščina pa je ustanovila za obravnavo teh vprašanj svoj strokovni organ — svet za strokovno izobraževanje. Le-ta je dobil specifične

teme: Splošna dejstva o vzgoji in izobraževanju; vzgojni in izobraževalni smotri v SFRJ; resolucija o strokovnem izobraževanju — »Stališča« in Priporočila LS — LRS; najpogostejše napake pri izobraževanju odraslih; osnovni motivi industrijske psihologije; kadrovanje v podjetjih; profiliranje in programiranje; planiranje izobraževanja; metoda poučevanja praktičnega dela (usposabljanje inštruktorje za to delo).

»Pedagoška znanja« so obsegala predavanja. Puberteta in vzgojni prijem, Sistem pedagoških ved, Učna načela s poglobljenimi oziri na strokovno izobraževanje, Učna ura, tipi in struktura, itd.

Organizacijski seminarjev

Od 15. septembra do 9. marca 1964 je bilo 21 predavanj, ki se jih je udeležilo 499 inštruktorjev kovinske in elektro stroke. S tem, da smo povabili na zadnje predavanje tudi predstavnike kadrovskih služb, smo dosegli ne le trdnje povezave s kadrovsko-socialnim sektorjem v podjetjih, temveč tudi to, da se bo izobraževanje po B programih v kadrovskih organizacijah nemoteno odvijalo.

Za nove inštruktorje bomo jeseni ponovili letošnji program, za tečajnike, ki so že osvojili prvi del programa, pa bomo pripravili nadaljevanje študija. V tem delu naj bi inštruktorji v gospodarskih organizacijah in učitelji praktičnega pouka v šolah spoznali osnovne strukture človekove osebnosti v procesu učenja in dela ter v zvezi s tem pogoje, ki pospešujejo in zavirajo dejavnosti na tem področju. — Izbrana poglavja iz industrijske psihologije naj bi bila inštruktorjem opora pri organizaciji delovišča, varnosti pri delu, pri izboljšanju delovnih metod ter organizaciji študija in dela. Temu so razdeljene v dve poglavji: »Znanja iz psihologije in delov-

ne higijene« in »Strokovna znanja«.

Za utrditev in širšo popularizacijo novega izobraževalnega koncepta na področju poklicnega šolstva ter zato, da spodbudimo učitelje praktičnega pouka pa tu di učence prvih razredov, ki so predelali program panoge, k za vestnemu delu, smo že lani in letos priredili tekmovanje vseh kovinarskih šol s področja Gorenjske. Vsaka šola je določila 3 učence, ki so lani pokazali svoje znanje v Skofji Loki, letos pa na Jesenicah. Rezultati obeh tekmovanj so bili presenetljivi, saj so pokazali, da ni več razlik na področju praktičnih znanj med učenci industrijskih in vajenskih šol. Prehod iz zastarelega klasičnega usposabljanja vajencev na nov sistem izobraževanja učencev ni lahek. Pri tem je treba navezati čim tesneje stike z gospodarskimi organizacijami in predstavnikami kadrovskih služb, potrebno je globoko zaupanje med onimi, ki nov sistem uvajajo in onimi, ki kadre potrebujejo.

Spet se je približal čas prijetnih letovanj. (Motiv iz Savudrije)

se odvija po določenem programu tako v šoli kot na delovišču gospodarskih organizacij. Odgovornost za uspešnost ali neuspešnost izobraževanja je treba deliti na šole in delovne organizacije, saj imajo pri tem delu ene in druge enako odgovornost. To potrjujejo tudi zakonska določila — resolucija ZIS o izobraževanju strokovnih kadrov in stališča LS LRS v zvezi s strokovnim izobraževanjem. Tega se morajo zavdati tudi šole in pedagoški zavodi, in sicer posebno tedaj, ko se učenci na delovišču, kjer je pedagoška pomoč in svetovanje glede na obravnavo praktičnih znanj iz območja praktičnega dela v tem času več kot potrebna.

Kako smo se lotili realizacije projekta strokovnega izobraževanja na Gorenjskem?

Že pred resolucijo in priporočili LS — LRS za strokovno izobraževanje smo bili povezani z gospodarskimi organizacijami in njihovimi predstavniki. Kmalu po resoluciji so se na Gorenjskem izoblikovali prvi profili in programi. — Za nov sistem izobraževanja smo zainteresirali svet za gospodarstvo, svet za šolstvo, svet za delo in tako tudi občinsko skupščino. Na prvem srečanju z direktorji podjetij in predstavniki delavskih samoupravnih organov, smo informirali udeležence o vsebinski reformi vajenskega šolstva. Izvajanja smo ilustrirali s prvimi profili in programi. Akcija ZPPS je uspela in nekaj dni kasneje smo že organizirali dva uvodna tridnevna seminarja za inštruktorje delovnih organizacij. Zavod je preskrbel za uvodni seminar do-

naloge, med njimi kot glavno, da poskrbi za to, da bodo predpisi, ki se nanašajo na reformo strokovnega izobraževanja, zaživeli tudi v resnici. ZPPS je pripravil za občinsko skupščino — skupno s svetom za strokovno izobraževanje — obsežno poročilo o stanju vsake šole posebej, o šolskih centrih in o centrih za izobraževanje delavcev. Analiza je vsebovala tudi podatke o materialnih in kadrovskih problemih ter perspektivnih investicijskih problemih na področju strokovnega izobraževanja. Na osnovi gradiva ZPPS je sprejela skupščina vrsto sklepov, ki jih je posredovala gospodarskim organizacijam. ZPPS je na osnovi povezave s kadri v gospodarskih organizacijah ter na osnovi materialov, ki jih je izdal do tedaj Zavod za strokovno izobraževanje SRS, izdelal naslednji program seminarjev za inštruktorje v gospodarskih organizacijah: program je obsegal strokovna in pedagoška znanja.

Pod »Strokovna znanja« so bile med drugim zajete naslednje

Vehilo na proslavo

Na podružnični šoli Gornji Leskovec, železniška postaja Blanca, bomo 4. julija 1965 z enoletno zamudo praznovali 100-letnico šole. Obenem se bomo spomnili tudi partizanske šole in 20-letnice osvoboditve. Na praznovanje posebno vabimo vse prosvetne delavce, ki so poučevali na Gornjem Leskovcu. Svojo udeležbo javite najkasneje do 20. junija 1965 matični osnovni šoli Senovo, ki je organizator slavlja.

Osnovna šola Senovo

Obisk slovenskih pedagogov na Češkem

1. PROBLEM ENOTNE OBVEZNE ŠOLE

Diferenciacija pouka ima v obvezni splošnoizobraževalni šoli v CSSR že kar lepo tradicijo, ker je najozje povezana s problemom enotnosti obveznega šolstva. Učitelji starejše generacije in šolniki srednjih let se še živo spominjajo širokih razprav o enotni šoli, ki so jo imeli še v času predmüchenske republike; le-te pa so dosegle svoj višek v obdobju med leti 1945 in 1948. Vse te razprave so bile končane v letu 1948, ko je izšel zakon o šolstvu, ki je uvedel enotno devetletno šolsko obveznost za vsa mladinu do petnajstega starostnega leta.

Razprave o enotni šoli so v svoji dokončni konsekvenci zahtevale rešitev dvoje vprašanj, in sicer: ali naj vobče obstaja za mladino med 11. in 14. starostnim letom enotna šola, ali pa bi morda bilo ustrezne za to mladino organizirati razne tipe šol — in drugo vprašanje, ali naj bo enotna šola vsaj notranje diferencirana ali ne. Obdobje 1945—1948 je za področje šolstva značilno, ker se je tu odigravala uporna razredna borba, kjer je šlo za to, da se reši buržoazija vseh

njenih razrednih privilegijev, da zavlada v šolstvu dosledna demokracija, ki naj omogoči vsej delavski in kmetijski mladini, ki je bila doslej zaradi razrednega šolskega sistema opeharjena in nepošteno diskriminirana, možnost do višje izobrazbe. Zato progresivne sile niso odbijale samo konservativnih tendenc po ohranitvi zunanje diferenciacije obveznega šolstva, marveč so bile v zvezi za koncepcijo takozvane notranje diferenciacije, ki so jo zagovarjali tudi predstavniki pedagoškega reformizma. Vse to pa zaradi tega, ker tudi ta koncepcija ne more nuditi prepričljivega jamstva, da diferenciacija učencev na podlagi nadarjenosti ne bo pomešana z razredno diferenciacijo. Obstajala je bojazen, da lahko postane važna zavora v procesu demokratizacije šolstva, s tem pa tudi ovira za progresivni razvoj njihove družbe nasploh.

Ce partija danes odpira vprašanje diferenciacije pouka, to nikakor ne pomeni, da hoče s tem utajiti ali morda celo zavreči princip enotne šole v njegovi osnovi. Ne. To je poziv, ki naj opozori pedagoge, šolske delavce in učitelje na to, da naj se ne zadovoljujejo z dšesedanjo koncepcijo izobraževanja in naj v sedanjih bistveno spremenjenih pogojih ne oklevajo pri iskanju novih poti pri izpopolnjevanju šolskega dela.

Smisel zahteve po diferenciaciji na področju obveznega šolstva — tako kot ga formulirajo sklepi oktobrskega plenuma CK KPC — ni istovetna z zahtevo takozvane diferenciacije enotne šole, ki ga uveljavljajo pedagoški reformisti. Od tedaj pa do danes je minila cela zgodovinska epoha in v njej je prišlo do prevratnih političnih, ekonomskih in socialnih sprememb, k zamenjavi kapitalizma s socializmom. V šole se laj prihajajo otroci, katerih starši ne ločijo več pregrade razrednih privilegijev in kričečih razlik v življenjskem standardu, v materialni in kulturni ravni.

Moderni šolski sistem ne more nerespektirati sprememb, h katerim prihaja v anatomske, fizi-

loškem in mentalnem razvoju mladih generacij. Spoznavanje in ugotavljanje teh sprememb je za pravilno rešitev problemov osnovne šole prav tako pereče, kot so važni družbeni aspekti. Saj je vendar vselej bilo vprašanje dolžine osnovnega šolanja najtesneje povezano — in tako bo moralo biti tudi v prihodnje — z vprašanjem fizičnega in mentalnega razvoja otroka — predvsem pa z vprašanjem pubertete, ki je za razvoj sposobnosti mladega človeka posebno pomembno obdobje.

Prav nič ne bo škodovalo, ako ob študiju te problematike nakažemo nekaj isledkov, ki so jih dognali sodobni pedagoški raziskovalci: M. SKOŘEPA v svoji monografiji ugotavlja, da pred puberteto ne moremo reči dokončne besede o učenčevih sposobnostih. Pa tudi najnovejša psihološka dela, to ugotovitev potrjujejo V. Přihoda, ki je v svojih razpravah o enotni šoli priporočal nujno notranjo diferenciacijo in se je v nadaljnjih letih ukvarjal s študijem in raziskovanjem pedagoške psihologije, pride v svoji poslednji knjigi Ontogeneza ljudske psihike do spoznanja, da so intelektualni interesi v otroški dobi le zunanji in nestalni, da se pa v puberteti ustaljujejo. Dognal je, da mnoge lastnosti, ki jih opazujemo pri učencih pred

puberteto, npr. pridnost in marljivost, mehanično pomnjenje, razne vrste zanimanj in nagibov, dosežejo s puberteto značilne, včasih nezaželene spremembe. Pri mnogih učencih pomeni pojav pubertete padee splošne inteligence in izgubo nadarjenosti (zlasti pri predčasno dozorevajočih otrocih), pri drugih pa zopet porast inteligence ter razvoj preudarnosti in razsodnosti. Iz vsega tega sledi, da pred puberteto ne moremo reči dokončne besede o učenčevih sposobnostih in zato tudi pred puberteto ne moremo zanesljivo odločiti o bodočem učenčevem poklicu. Šolsko delo naj bi te ugotovitve upoštevalo, in sicer v tem smislu, da bi poklicna odločitev sledila tem biološkim in fiziološkim spremembam, to je v 14. in 15. starostnem letu. To bi bili torej poprej argumenti proti diferenciaciji enotne šole kot pa dokazi, ki jo opravičujejo in utemeljujejo. Seveda, ako jo gledamo iz starih aspektov, ki jih danes ne moremo sprejeti brez vaših pridržkov, da torej puberteta predstavlja nekako več ali manj ostro mejo med otroštvom in dospelostjo in da se časovno križe z obdobjem prehoda iz obvezne šole v šole druge stopnje in v poklice.

Vinko Kus
(Dalje prihodnjic)

DIJAŠKI DOM TEHNIŠKE SREDNJE USNJARŠKE GALANTERIJŠKE ŠOLE DOMZALE

razpisuje
dve delovni mesti
VZGOJITELJEV

Pogoji: učiteljišče, VPS ali visoka šola pedagoške smeri

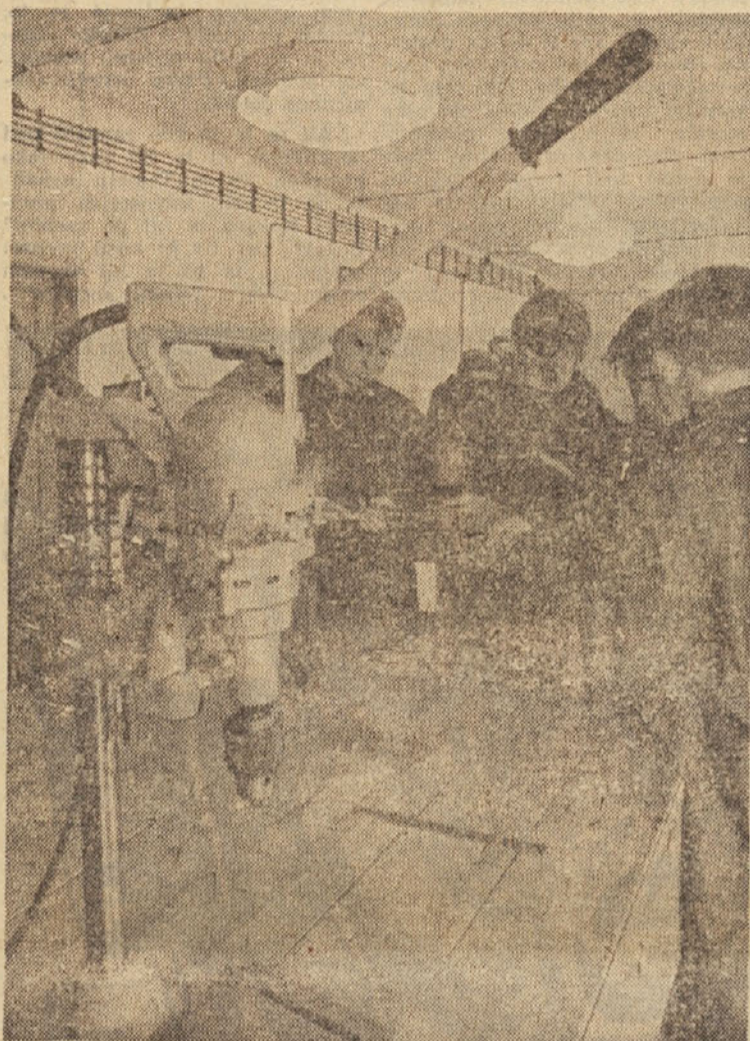
Nastop službe 1. septembra 1965.

Interesenti naj vložijo prošnje s kratkim življenjepisom do 25. junija 1965.

Hrana in žamski stanovanji zagotovljeni.

Naši pedagoški delavci pred internatom tehniške šole v Vsetinu

teama so obravnavali to tematiko s svoje strokovnosti, t. j. s psihološko-etološke, družbene in pedagoške strani. Pojasnjeni so bili vzroki oslabilosti delovne vzgoje, vpliv dela in dolžnosti na psihofizični razvoj otrok, razlike med spretnostmi in privajenostmi ter poti do oblikovanja pozitivnih delovnih navad, preko katerih se razvijajo določene lastnosti in sposobnosti že pri otrocih. V razpravi se je ugotovilo, da bi take obdelave morali slišati predvsem tisti starši, ki se roditelskih in podobnih sestankov le redko udeležujejo, njih otroci pa rastejo v bolj ali manj problematično smer razvoja.

Naslednji dan (20. 4.) je predaval kot gost znani psihiatr dr. Mar. Košiček iz Zagreba o Zakonu in zakonih v medsebojnih odnosih in o vplivih le-teh, ki učinkujejo na otroke. Kot duševni higienik je prikazal svetle in temne strani zakonskih zvez ter se izrekel proti prezgodnjem sklepanju zakonov, že v mladeniški dobi. Dlje časa je posvetil zlasti vsebini zakonskih odnosov ter gojivni simpatiji med partnerji, da se odpravijo enoličnosti in frustracije v skupnem življenju. Mestoma je razvil svoje osebnostne poglede na določene probleme ter priporočal vključitev principov mentalne higijene v sistem pedagoških znanosti, ker je uspešnost vzgoje v veliki meri odvisna od pravih medsebojnih odnosov. Na vprašanje, kdaj je najbolje seznaniti posvojenca (če še ne ve), da posvojitelj niso pravi starši je odgovoril, da je to najbolje storiti že v zgodnjih letih in ne s tem odlašati do pubertete, ko se občutljivost močno stopnjuje. Poslušalci so izrazili željo po ponovnih predavanjih dr. Košička o sorodni tematiki, poraslo pa je tudi zanimanje za njegove publikacije.

Na tretjem večeru (22. 4.) je znova nastopil zavodski team v obliki mozaične tematike o novjših psihopedag. dognanjih. Večere je obsegal 15-20 min. sporocil v obliki ustne revije. Zaradi tega so bili tudi bolj nenavadni naslovi posameznih tem, kot npr. Jajce ali gnezdo (vloga in moč okolja), za alkohol in proti njemu, intel. kvocient v pravilni luči, nasek mi pokaži (asociativni testi in galvanski refleksi kože) ter opis surdopedagoške metode prof. Guberine. S privlačno temo o epilepsiji pri otrocih je živahno sodeloval pediater dr. K. Kanceller. Na tem večeru se je pokazala koristnost tesnega sodelovanja zavoda z dispanzerji za otroke. Mozaična tematika je prinesla tako po vsebini kot po obliki pester program in revijalni ton razpravljanja.

Sklepnii večer (23.4.) je bil posvečen šolsko-družinski temi o kaznih in kaznovanju, ki jo je poserešno obravnaval docent dr. Frane Štrmčnik iz Ljubljane. Uvodoma je pojasnil problem kazni in njeno funkcijo z vidikov socialistične pedagogike in duš. higijene, nato pa je strokovno osvetljeval pozitivne in negativne strani nekaterih šol. administrativnih in drugih kazni, ki v mnogih primerih destimulativno vplivajo na učence zaradi nepravilne rabe. Tako je sečiral do nadvobnosti n. pr. vpise otrok v dnevnike, obveščevanje staršev o otrokovih prestopkih s posebnimi naznanili ter se tako zavzel tudi za sporočila roditeljem, če so posamezni učenci—dosedeli v šoli tudi kak izjemen uspeh v dobrem. Pojasnil je tudi, kdaj smo pedagoško upravičeni ocenjevati otrokovo znanje, da bi se ognili kričevnemu ocenjevanju vrednosti in spretnosti n. pr. zaradi otrokove nediscipliniranosti v šoli. Uspešno zaključno predavanje je zbudilo celo vrsto vprašanj, o katerih je vredno razmišljati med letom.

Iz tvarine, primerov in izsledkov ob predavanjih, kakor tudi v diskusiji, so poslušalci prišli do le-teh zaključkov:

1. Navajati otroke na delovne in učne navade je važna dolžnost družinskih šol in šol vzgojiteljev že zelo zgodaj. Pravilna in koristna organizacija otrokovega prostega časa terja pri nas še mnogo naporov.

2. Pravilni medsebojni odnosi med zakonci so primarnega pomena za uspešen psihofizični razvoj otroka v mentalnem in čustvenem pogledu že od njegovega rojstva dalje.

3. Vsak pedagoški delavec naj bi se zavedal pomena in vloge duševne higijene pri vzgoji mladine; te ni zanemariti niti v odnosih med odraslimi ljudmi.

4. V naših šolah manjka cela vrsta predpisov in navodil o notranjem vzgojno-učnem delu, predvsem pa dobro premišljen pravilnik o tehriki izpraševanja in ocenjevanja učencev in njihovih storitev, da bi to odgovorno delo potekalo čim bolj pravilno in enotno, ter v skladu s socialističnim pojmovanjem vzgoje.

A. Silvin

Ob izidu Kramolčeve pesmarice

Pred nedavnim sem priobčil v mariborskem »Večeru« članek pod naslovom »Zakaj ne zna naša mladina več peti?« V tem članku sem med drugim poudaril, da imamo Slovenci bogato ljudsko pesem, ki pa žal zadnje čase postopoma tone v pozabo. Skušal sem nanizati vzroke, zakaj usiha naša kulturni zaklad, prelepa ljudska pesem.

Na prvo mesto sem postavil vprašanje pesmarice, ki bi vsebovala vsaj 150 najlepših ljudskih in partizanskih pesmi. Solniki vemo iz lastne izkušnje, da so otroci strogi kritiki in da odklanjajo izumetničeno, nedoživetno, razumsko pesem. Naše maloštevilne pesmarice pa vsebujejo preveč te težko prebavljive navlake.

Lahko zapišem, da smo končno vendarle doživeli izdajo tako potrebne in pričakovane pesmarice, ki jo je sestavil Luka Kramolc. Prvič po osvoboditvi smo dobili obsežno zbirko ljudskih pesmi. Spreten učitelj ima tu bogato izbiro in si bo lahko izbral pesmi, ki bodo všeč njemu in učencem. Ugaja mi komentar, ki spremlja vsako pesmico.

Posrečen je tudi seznam skladateljev in pesnikov, saj si tako otroci na lahek in zanimiv način prisvajajo osnove slovenske glasbene zgodovine. Tu avtor verjetno nehoti nakazuje prijem, kako naj sposoben učitelj podaja zanimivo in živo, sicer suhoparno snov glasbene zgodovine. Dobro je, da vsebuje pesmarica tudi manj znane, sicer melodično prikupne pesmi, npr.: »V gori zeleni« ali »V tihem gozdu«.

V januarskem »Prosvetnem delavcu« je bil objavljen natečaj za sestavo šolske pesmarice. Kot praktik s 30-letno izkušnjo na raznostopenjskih šolah bi konkurantom tega razpisa priporočal: načelno naj pesnice ne prekoračijo višine dvočrtanega c in to iz naslednjih razlogov:

Ni nujno, da so pesmi pisane dvoglasno; notalno dvoglasje v osnovni šoli zmorejo le redki učenci. S tem bi se tisk poenostavil. Pesmarica bi dosegla svoj smoter le tedaj, če bi si jo lahko nabavil vsak učenec, to pa bo mogoče le ob visoki nakladi in nizki ceni.

Knjiga bi tako našla pot v sleherni hišo in ob dolgih zimskih večerih postala nepogrešljiv prijatelj družine. Le tako bo zopet oživelo domače ljudsko petje, ki je še vedno globoko zakoreninjeno v srcu slovenskega naroda.

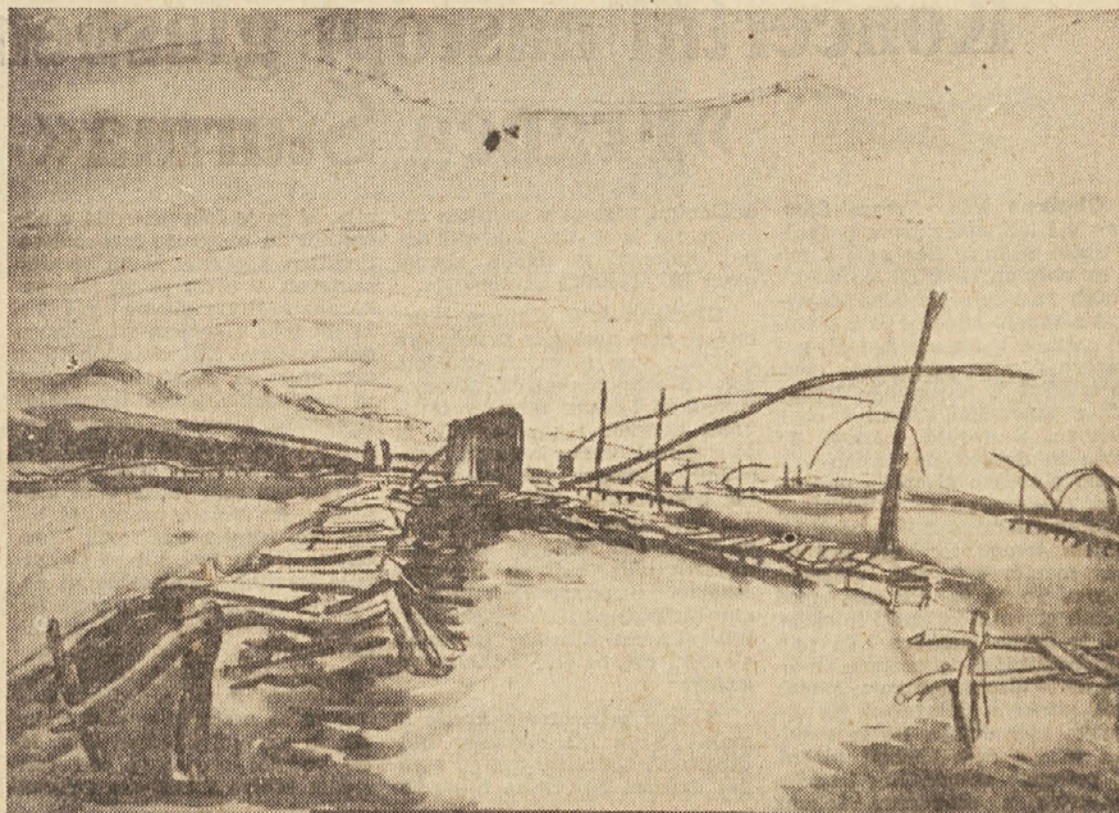
Malo koristi bomo imeli, če si bo pesmarico nabavil samo učitelj, ki bo naučil svoje otroke v vsem šolskem letu le nekaj pesmic. Kjerkoli sem prisostvoval pevskemu pouku, sem žal opazil to pomanjkljivost. Dober učitelj mora letno predelati vsaj 30 pesmic tako, da bodo le-te ostale otrokova last vse življenje.

Iz preteklosti vzbujam spomine na nevsakdanjo otroško srečo,

ko nas je v novomeški osnovni šoli skladatelj Ignac Hladnik z mojstrsko roko popeljal v začarani pravljici svet narodne pesmice.

Da bo glasbeni pouk koristen in prijeten, ne smemo pozabiti na njegov glavni namen — muziciranje, tj. dojemanje in poslušanje glasbe. Suhoparno teorijo obravnavajmo v najmanjšem obsegu; snov mora učitelju podajati živo in zanimivo. Ta problem namreč pestro podajanje teorije, je izredno posrečeno rešila funkcionalna metoda.

Ko smo imeli v začetku šolskega leta v gosteh ljubljanske kolege, ki so prisostvovali pouku petja na nekaterih mariborskih osnovnih in srednjih šolah, so soglasno pritrtili, da smo v Mariboru bolj na tekočem, kar zadeva glasbeno vzgojo; morda zato, ker smo si enotni v pogledu metod. Na naših šolah poučuje precejšnje število učiteljev po moderni funkcionalni metodi, ki žanje za določene uspehe. Anton Breznik

Igor Pleško — Ulcinj, stare soline (1962, tempera)

PLESNA FOLKLORA IN OTROCI

Bliza se dan mladosti in z njim množica pionirskih priraditev. V programih telesnovzgojnih kakor tudi kulturnoumetniških nastopov bomo videli tudi folklorne plesne, ki jih skoraj povsod servirajo kot posebno atraktivne točke. A če tem »atrakcijam« — ne glede na to, da gre za originalne motive ali za tako imenovane stilizacije — pogledamo do dna, se nam v največ primerih kaj kmalu pokaže njih zgrešenost in papagajska praznота.

Oglejmo si vsaj na kratko, kaj počnemo s plesno folkloro med našimi otroki! Vsi vemo, da v zakladnici ljudskih plesov v glavnem ni otroških motivov, če odštejemo tistih nekaj iger, ki so nam znane. In zato skorajda posiljujemo otroke z literaturo (sem štejemo tudi ljudske pesmi), ki je namenjena izključno le odraslim. Stejemo si v veliko zaslugo, če se nam je po dolgotrajnem trudu vendarle posrečilo preprečiti ritem otroškemu koraka skomplificirati v nekaj zmešanega in celo imenitno se nam zdi, če nam je uspelo doseči, da desetletno dekletce koketno čez rame pogleda dvanajstletnega partnerja in mu vzpodbudno zapoje: »Pridi no drevi, ko boš mamca spali...« Toda, ko iščemo avbo in ospetelji za plesalko pa irhovice in krivce za fantiča, nismo prav nič izbirčni in natančni, dober nam je vsak, še tako reven nadomestek, da le oddaleč še spominja na narodno nošo. »Kdo pa bi otrokom zamerjal kakršno koli nepravilnost izvajanja ali opreme, saj so vendar tako prikupni v svoji ljubeznivi nerodnosti...«, se glasi standardno opravičilo za ponesrečene nastope, ki jim za vsako ceno skušamo zagotoviti priznanje vsaj zadovoljive, če že ne presrečljive kvalitete. — Če torej za tem grmom tiči zajec, potem smemo odstopati od načela logike in oblikovalne resnobne tudi na vseh ostalih področjih estetske vzgoje, toda v istem trenutku se nam tudi nujno odpira vprašanje, ali ima takšno delo sploh še kak vzgojni smisel.

Ce hočemo biti odkriti in pedagoško pošteni, si moramo priznati, da je šolarjem pionirske starostne stopnje plesna folklorja le navidezno privlačna, v svojem bistvu pa neke vrste tuja učenost, s katero otroke čisto po nepotreb-

nem obremenjujemo, saj pogled na mlade papagajčke, ki na plesnem odru izvajajo vsebinsko in pomensko le napoli ali pa docela ne spoznane gibe, resnemu človeku ne more biti nikak užitek.

Tu zadevamo še ob neko resnico, ki utegne biti prej boleča kot pa razveseljiva, namreč prezgodnje dozorevanje mladine. Kakor je po eni strani pravilno, da ne zadržujemo oblikovanja mladice osebnosti, se pravi, da jo razvijamo skladno z naravnim tempom zadovoljevanja njenih spoznavnih interesov, tako je po drugi strani nespametno umetno vbrizgavati impulze plesne erotike, za katero v otroški zavesti ni še nikakršnih razvojnih osnov, ki bi izvajalcu omogočale pravilno pojmovanje ter ustrezno interpretacijo gibalnih oblik. Ker takšno prebujanje spričo svoje globoke zaverovanosti v tovrstno kulturno dejavnost le precej pogosto izsiljujemo (četudi imamo pred očmi le plesno formo brez

notranjih prvin, ki naj bi že sama po sebi zagotovila estetski uspeh), se ne smemo čuditi, kadar nam je takšna prebujenost napoti in odveč.

Otroci naj bi v duhu naravne spoznavnosti in življenjske neposrednosti gibno izražali svoj lastni doživljajski svet; v njem so zakoreninjeni in le iz njega naj izvira estetsko gibni izraz. Kako pristno in sproščeno je na primer otroško posnemanje Zupaničeve postovke, pastirske hoje dedka Samonoga ali pa Lenke z metlo! Gibne sugestije, ki jih našim otrokom posreduje RTV oddaja ZAPLESIMO IN ZAPOJMO, se mi zde psihološko pogojene in pedagoško učinkovite. Vsebinskih motivov, ki so otrokom blizu, je dovolj in ne more jih zmanjkati, saj jih sproti, tako kakor umetniki ideje za svoja dela, pobiramo s tekočega traku neposrednega življenja. Tudi stilna pogojenost in enotnost kostumacije nam ob takem izborju vsebin ne more postati problem,

kajti kolorit, ki ga želimo videti pri otroku, nam je vse bolj iskati v samem elementu in pristni doživljenosti kreativnega izraza mladega plesalca.

Da bi se prav razumeli, daleč sem od tega, da bi podcenjeval ali celo odklanjal neminljiva kulturne tradicije, toda vse ob svojem času in s pravim pedagoškim preudarkom!

Janez Lampič

Razmišljanje o filmu »Kupil sem očka«

Filmska zgodba je preprosta: Dimka je čisto majhen detek, ki nima očeta. Marsikateroga otroka ta okoliščina vsaj v tej življenjski dobi še ne bi globlje vznemirjala, toda za bistrrega in čustvenega Dimka je to, da se tako izrazimo, osnoven emocionalen problem. V vrstcu, katerega dnevno obiskuje, se otroci postavljajo s svojimi očeti, le Dimka se ne more postaviti z nikomer. Porazen čuti, da na tem področju ne more tekmovali z ostalimi. Zato se igranju raje umakne in sanjari. Ustvarja si idealen lik očeta. Vzgojiteljica kmalu opazi, da je Dimka drugačen kot ostali otroci: samosvoji je, nekako uporen in nedružaben. Zato se čez en pritožuje in ga krega.

Nekega večera tudi Dimka zastavi materi večno otroško vprašanje, kje ga je dobila. Mati mu odgovori, da ga je kupila v veleblagovnici, za očeta pa da ji je zmanjkalo denarja.

V svoji čustveni stiski se mali Dimka odloči, da si bo kupil očka sam in sicer takšnega, kakršnega je videl v konfekcijski izložbi. S kovanecem za 20 kopek se mu to ne posreči, z rubljem pa mu uspe, oziroma je prepričan, da je uspel. Naključje ga namreč pripelje v stik z mladim vedrim delavcem, dobrim človekom, ki nehoti, ne da bi vedel za Dimkovo notranjo stisko, ravna prav tako, kot bi bil njegov pravi oče. Malček je presrečen. Zdad ima tudi on očeta in še kakšnega! Sicer je res, da ni ravno kozmonavt, je pa vendar vsemožčen. Dimki se posej ni treba več bati avtomobilov, ne sosedovega psa in novi očka mu lahko izpolni prav vsako željo: kupi mu verveco, pelje ga v otroško zabavišče in v restavracijo in ga končno privede obupani materi, ki se je že bala, da se je sinku kaj hudega pripetilo.

Zdad se šele našim očem razkrije vsa tragika dečkovih izuzičnih pričakovanj. »Kupljeni« očka odda Dimko materi in odide. Teško, da se bo vrnil, saj ima svoje dekle in je vse, kar je pravkar doživel, le bežen pripetljaj. Za dečka in njegovo mater pa je problem še bolj živ in še bolj zgoč. Dimka bo spet ostal brez očeta in ko bo maked večji, bo njegova bolečina vedno hušja...

Film, ki nam z vidika otroške perspektive kaže svet in življenje, je posebno dragocen zato, ker nam na pedagogično vsebinsko področje, se naložijo med množico najrazličnejših izdelkov filmske industrije tudi na film, ki obravnava otroka in njegovo — žal ne preveč čiste — izjeme, vo duševnost. Brez dvoma sodi med tudi sovjetski film »Kupil sem očka«.

psihološko poglobljen način prikazuje boleča intimna dogajanja v duševnosti otroka, ki ne more in ne more dojeti, zakaj ne živi v popolni družini, zakaj nima očeta. Zal Dimkov primer ni osamljen. Na sto tisoče je takih kot on, ki jim sreča točejo, ker v očeh svoje okolice niso

Iz filma »Kupil sem očka«

polnovredni otroci in so prikrajšani za nepogrešljiv lik očeta, potreben za pozitiven vzgled in identifikacijo. Zato posebno nekateri hudo trpe in postajajo celo vzgojno težavni in neprijetni. Površna okolica, ki vidi le posledice, ne spušča pa se v vzroke motečega vedenja taki otroci, jih s svojim nerazumevanjem in napačnimi pedagoškimi pristopi še dodatno oškoduje in nehoti pogloblja njihov problem.

Zaradi vsega, kar smo pravkar povedali, bi bilo prav, da bi si film »Kupil sem očka« ogledali vsi tisti, ki že delajo ali pa se bodo delali z otroki in mladino. Zamislili se bodo...

Vojan Arhar

NOVE KNJIGE

Anne in Serge Golon — »Angelika in kralj«. Tisti, ki so se ogreli za že razprodano »Angeliko«, so sedaj prišli na svoj račun z nadaljevanjem »Angelika in kralj«. Doba Ludovika IV. — ali bolje dvorno okolje — daje Angelikinim dogodivščinam široke možnosti za pustolovščine, ki sta jih zakonea Golon dovolj korenito izkoristila, da sta ponudila nezahtevnemu bralcu napeto pripoved z vso zgodovinsko dekoracijo, pri tem pa sta se potrudila narediti pripoved dinamično in mikavno, po potrebi sta vse to garnirala z libertinsko pikantnostjo. Ne gre zanikati, da so nadrobnosti iz zgodovine spretno izrabljene, pri nezahtevnem bralcu vzbujajo misel o trdni zgodovinski osnovi, pri tem pa pozablja, da ni važno le to, kakšna je zgodovinska osnova, marveč tudi kako rabi književnik to gradivo. Pri zakoncih Golon nastane pač »Angelika in kralj«, pri Zweigu pa iz sorodnega gradiiva »Marija iz Antoinetta« — v tem pa je tista bistvena razlika. V okviru zabavnega romana pa romani Golonov žanjejo tolikšen komercialen uspeh, da neka filmska družba ni prav nič tvegala, ko se je odločila za filmsko izpeljavo.

Po treh letih pouka kitare na osnovni šoli

Pred tremi leti je bil prvi tečaj za poživitev pouka glasbe na osnovnih šolah z instrumentalnim poukom. Dotlej so se zdele za nepoznavalce naših dotedanjih vzgojno-izobraževalnih razmer in možnosti kaj čudne novotarije: ne samo govoriti o muziciranju, ampak muzicirati, ne skrbeti samo za posebne nadarjenice, ampak vsem dati vse. V našem listu je bilo o tem že pisano. Oglejmo si to dejavnost po treh letih izvajanja na ljubljanski osnovni šoli Zvonka Runka. Na tej šoli je pouk kitare za vse učence šestih razredov obvezen. Sedaj se pripravljajo za nastope ob zaključku šolskega leta. Njihov odnos do glasbe in dela na eni zadnjih vaj kaže, da jemljejo pouk zelo resno.

Kaj pravita o delu na šoli predmetna učiteljica Vida Varga in ravatelj šole?

Učiteljica: »Šola je pokazala veliko razumevanje takrat še za novost, danes že za našo potrebo. Prvotno smo nabavili 18 kitar, vsako leto pa so učenci dokupili z lastnimi sredstvi od 8 do 10 instrumentov, tako da vsi igrajo. Ker je večini samo enoletni pouk »premal«, smo sklenili, da ga

bomo prihodnje leto nadaljevali vsaj v krožku, najspozobnejši pa so itak nadaljevali šolanje na strokovni glasbeni šoli, kar je nedvomno uspeh našega igranja. Podatki glasbene šole kažejo, da je od 150 učencev šestih paralel vpisanih na glasbeno šolo 26 in od teh samo na kitarski oddelek 8.«

Ravnatelj Dušan Zgonec: »Šola je pokazala razumevanje. Res je. S takim poukom smo lahko samo zadovoljni. Veselje otrok nam pravilnost našega izbora samo potrjuje. Tako sta najbolje povezani teorija s prakso, tudi instrument je primeren za našo šolo, ki nima posebne glasbene sobe. Kitara je vabljiv instrument, preko nje se aktivirajo učenci za glasbo. Za splošno vzdušje na šoli je važno, da ta predmet uspeva, učenci so zelo aktivni in tudi glede disciplin ne imajo nobenih težav, ker pri takem pouku je možno, da vlada le delovna disciplina.«

Označnja strmino v nekaj ugotovitvah:

- igra na instrument vzbuja večjo ljubezen do predmeta in jo ohranja, saj si učenci žele nadaljevati doseženo stopnjo znanja;
- kot dodatna zaposelitev je primerna in samo pozitivna;
- da so učenci vzljubili instrumente, nam priča velik porast vpisa na glasbeno šolo prav za kitaro; ta vpis iz leta v leto narašča;
- instrument je primeren, ker zajema vse učence, ne moti pouka, čeprav na šoli ni posebne glasbene sobe;
- doseganje smotrov glasbenega pouka je večje in temeljiteje, tako v pogledu interesa kot tudi intonacije, smisla za podajanje interpretacije itd.;
- v letih mutiranja dečkov — 12, 13 in 14 let — je to nova vzpodbuda in pravilno ravnanje sicer ne poenjajočega zanimanja za glasbo, njihove motnje instrument lepo premosti;
- učenci ne igrajo samo na kitaro, ampak tudi pojo in se z instrumentom sami spremljajo ali pa samo pojo; tudi pri samem petju se kaže vpliv instrumentalne vzgoje;
- tak način pouka ni dolgočasen, zahteva udeležbo vseh in vzbuja samo pozitivne delovne navade. Celotno posebnost, ki se uče glasbe na glasbeni šoli že več let, ne podcenjujejo tega kolektivnega pouka, nasprotno, tudi tu hitreje napredujejo in so dobra čpora ostalim.
- kdor ni poskusil s takim poukom, si težko predstavlja navdušenje, uspehe in smotnost aktivnega igranja na instrument za vso nadaljnjo življenjsko pot in aktivno spremljanje kulture, ki bo iz dneva v dan vse važnejši sestavni del duhovnega življenja vseh mladih, ne le nekaterih.
- Tako pomovano in izvajano delo na šoli Zvonka Runka je jamstvo nadaljnjim uspehom ob podpori vseh prizadeh, ki jih na tej šoli ne manjka.

Kitaristi osnovne šole Zvonka Runka v Ljubljani

Državna založba Slovenije

Ob praznovanju DNEVA MLADOSTI ne pozabite opozoriti šolsko mladino in pionirje na knjige, ki govore o življenju njihovega velikega vzornika:

JEVTOVIČ:
ZGODBE O TITU
Knjiga posreduje bralcem neposredne utrinke iz bogatega in revolucionarnega življenja tovariša Tita. Cena: ppl. 500 din.

MANDIČ:
S TITOM V MAJU
Avtor je uporabil zapise in vtise s sprejemov pionirjev ob Titovem rojstnem dnevu. V knjigi, ki je tiskana na umetniškem papirju, je tudi nad 30 umetniških fotografij. Cena broš. 1100 din, platno 1600 din.

MUTAVDŽIČ:
TITO IN UMETNIKI
Knjige dobite v vseh knjigarnah. Naročite jih lahko tudi pri upravi

DRŽAVNE ZALOŽBE SLOVENIJE,
LJUBLJANA, Mestni trg 26

Koncertni nastopi glasbene šole »Franca Šturma«

Glasbena šola »Franca Šturma« v Ljubljani zajema področje občin Šiška in Bežigrad. V teh dveh občinah se trudi po svojih močeh razvijati glasbeno dejavnost z vzgojo mladine in z javnimi nastopi. V iskanju najbolj posrečene poti za približanje glasbe mladini je našla šola izreden stik z osnovnimi šolami v obeh občinah. S svojimi nastopi po šolah in drugod na terenu vrši nujno potrebno glasbeno poslanstvo, obenem pa se vključuje v vzgojno-izobraževalni proces na svojem terenu ter tako prevzema mentorstvo nad glasbeno vzgojo. To pa je tudi ena izmed njenih glavnih dolžnosti in skrbi, saj je ravno glasbena šola najbolj poklicana, da postane središče ne le glasbene vzgoje, ampak tudi glasbene dejavnosti na območju, kjer deluje. Da so rezultati takega dela čim bolj plodni, je potrebna seveda čim tesnejša povezava z osnovnimi šolami. Ta je rodila v tem konkretnem primeru že vrsto zadovoljivih rezultatov. Ena izmed oblik sodelovanja med glasbeno šolo in osnovnimi šolami so — kot sem že omenil — nastopi za šole.

različnimi nastopi v zadnjem času pa jih je vredno omeniti nekaj, katerim je dajala skupni okvir 20. obletnica osvoboditve.

Glasbena šola »Franca Šturma« je tako nastopila za nekatere osnovne šole (tako za osnovno šolo Hinka Smrekarja, Zvonka Runka in Mirana Jarca) v festvalni dvorani s programom, ki je zajemal vrsto recitacij, solističnih nastopov in zborovskih ter orkestralnih točk. Sodelovanje med temi različnimi šolami se je na teh nastopih spet lepo manifestiralo, saj so nekatere osnovne šole prispevale k programu recitacije in zbor, glasbena šola »Franca Šturma« pa ostali glasbeni del, baletne točke in orkester.

V vrsti prireditvev in aprilu in maju pa je bil vsekakor najuspešnejši koncertni nastop v veliki dvorani Slovenske filharmonije, ki ga je šola priredila v počastitev 20. obletnice osvoboditve. Program koncerta je bil izredno zahteven, v njem pa so bile nakazane tudi vse glavne smernice, ki jih šola v svojem strokovnem delu zastopa: čim višja kvaliteta, poudarek na sodobnih metodah in na sodobni glasbi ter gojitve slovenske glasbene ustvarjalnosti) ob upoštevanju vrednih dosežkov iz svetovne literature.

Koncert sam je bil tako kvaliteten, da zasluži nekaj več besed. Po uvodnih Škerlovih »Fanfarah« (osem trobent) so se zvrstile številne socialistične in ansambelske točke. Med prvimi naj omenim pianistko Bredo Mihelčič, violinista Igorja Koširja, trobentača Janija Terlepa in čelista Janeza Perneta. Od ansamblov pa so nastopili ansambel kitar, ki ga vodi Ljudmil Rus, dalje godalni ansambel pod vodstvom Milivoja Šurbeka (izvajali

so Bartokove 4 male skladbe), simfoničnim orkestrom pod vodstvom istega dirigenta je igral 2. otroško suito »Poročilo kurirka pionirka Miha Pika tovarišem« Daneta Škerla, dalje godalni kvartet je igral Mozarta, štirje pianisti pa Smetanov Rondo za 2 klavirja; Za zaključek je zbor učencev nauka o glasbi zapel ob spremljavi orkestra Gobčevo Pesem o slavi.

Polna dvorana Slovenske filharmonije je z velikim aplavzom nagradila sodelujoče, s tem pa izrekla priznanje tudi kolektivu glasbene šole »Franca Šturma«. Visok nivo, kakršnemu smo bili priča na tem koncertu, pa tudi na številnih nastopih drugje, zavzema kolektiv za še večje napore in za še večje dosežke v bodoče.

Iz Samopomoči PZDS

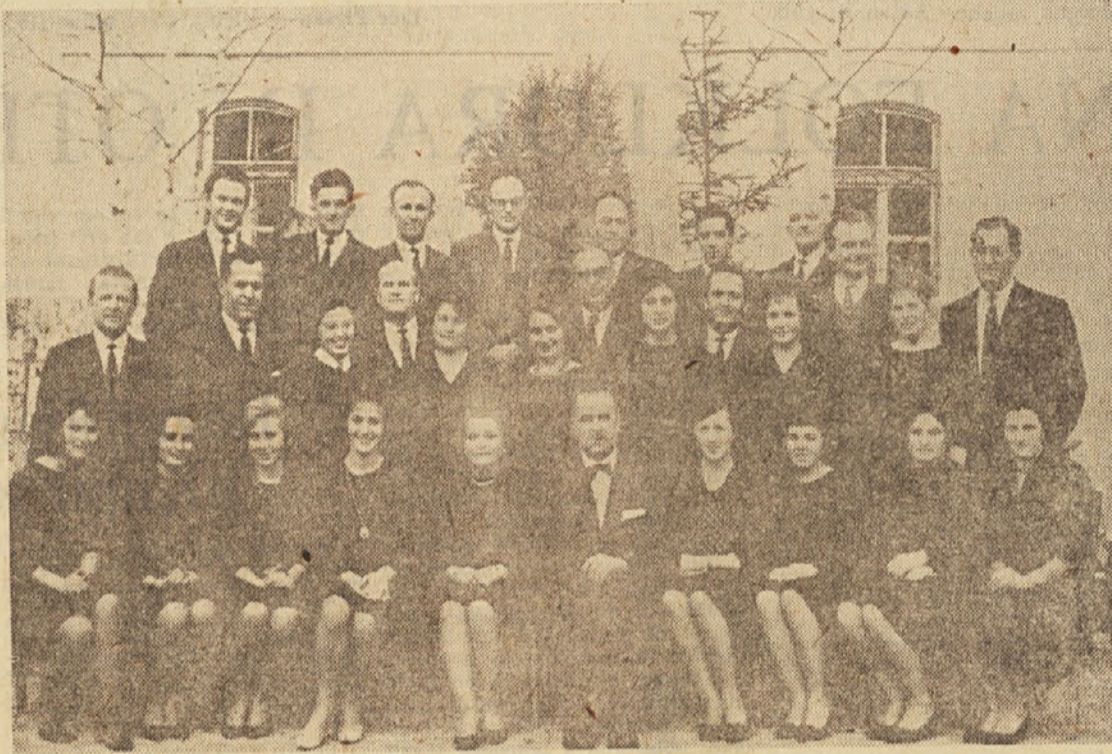
V aprilu t. l. sta umrla dva naša člana: Smolnikar Jadviga, učiteljica v pokouju, Slovenjgradec, Beisak Slava, učiteljica v pokouju, Ptuj. Svojem smo izplačali posmrtnino po 60.000 din.

Ob tej priliki bi radi ugotovili, da ogromna večina članov vestno opravlja svoje članske obveznosti in v redno pošilja upravni prispevek. Ker nimamo kakega rezervnega sklada, smo seveda vezani nanje. Zato jim uprava izreka posebno zahvalo.

V zadrego nas pa zlasti proti koncu leta spravljajo nekateri člani, ki iz pozabljenosti zaostajajo z vplačili. Take zamudnike moramo seveda opominjati, kar povzroča administraciji nepotrebno delo, pri prizadetih članih pa običajno vročo kri.

Takih nevednosti ni, kjer delujejo poverjeniki Samopomoči. Zato priporočamo, da si povsod tam, kjer še poverjenika ni, vzgojne šolske in znanstvene ustanove izberejo poverjenika. Ta pa se naj poveže z osrednjo upravo Samopomoči v Ljubljani, Gosposka 3.

Prosvetne in znanstvene delavce vabimo, da se včlanijo v Samopomoč in tako pripomorejo k čimvečji podpori svojcem umrlih tovarišev.

Učiteljski pevski zbor »Stane Žagar«, slikan pred spomenikom padlih borcev v Preddvoru pri Kranju

RAZPIS DELOVNIH MEST

Skupščina občine Ljubljana-Šiška razpisuje na novoustanovljeni Osnovni šoli na Jami, Ljubljana, naslednja delovna mesta:

- 12 učiteljev za razredni pouk, U s strokovnim izpitom;
- 2 učitelja za slovenščino, PRU, P;
- 1 učitelj za slovenščino in srbohrvaščino, PRU, P;
- 1 učitelj za angleščino, PRU, P;
- 2 učitelja za matematiko, PRU, P;
- 1 učitelj za fiziko, PRU, P;
- 1 učitelj za matematiko in fiziko, PRU, P;
- 1 učitelj za zemljepis, PRU, P;
- 1 učitelj za zgodovino, PRU, P;
- 2 učitelja za biologijo in kemijo, PRU, P;
- 1 učitelj za glasbeni pouk in zbor, PRU, P;

1 učitelj za likovni pouk, PRU, P;

2 učitelja za telesno vzgojo (moški in ženska), PRU, P;

1 učitelj za tehnični pouk, PRU, P;

1 učiteljica za gospodinjstvi pouk, PRU.

Stanovanj ni.

Razpis za šolsko leto 1965/66. Kandidati naj do 10. junija 1965 pošljejo svoje vloge (prošnje in življenjepis) razpisni komisiji na naslov: Celovška c. 121. Prednost pri sprejemu imajo študenti občine, prosilci iz šol v občini in prosilci s strokovnim izpitom.

Občina BREZICE razpisuje dodatno naslednja delovna mesta:

Osnovna šola bratov Ribarjev Brezice:

- 1 ravnatelj, P ali PRU s 5-letno vzgojno-izobraževalno prakso;
- 1 pomočnik ravnatelja, P ali PRU s 5-letno vzgojno-izobraževalno prakso;
- 1 učitelj za likovno vzgojo, PRU;
- 1 učitelj za tehnični pouk, PRU;
- 1 učitelj za zgodovino in zemljepis, PRU;
- 1 učitelj za gospodinjstvo in biologijo, PRU;
- 1 učitelj za glasbo, PRU;
- 1 učitelj za matematiko in fiziko, PRU;
- 1 učitelj za angleščino, PRU ali P.

Osnovna šola Kostrievica, Kostrievica, pošta Podplat razpisuje naslednja delovna mesta:

- 2 učitelja za razredni pouk, U; trosobno stanovanje s kopalnico v novem stanovanjskem bloku.
- 1 učitelj za matematiko, U ali PRU, garsonjera s prho v novem stanovanjskem bloku.

Razpis velja 15 dni od dneva objave. Prijave pošljite razpisni komisiji na osnovni šoli Kostrievica.

Osnovna šola Kuteževo, pošta Ilirska Bistrica razpisuje nasled-

nja prosta delovna mesta:

- 4 učitelji za razredni pouk, U. Osebnih dohodki 58.000 din, stanovanje in kurivo brezplačno. Oddaljenost od Ilirske Bistrice 10 km, od Opatije 25 km, avtobus petkrat dnevno.

POPRAVEK
Občina MARIBOR-CENTER:
Osnovna šola Bojana Hličič razpisuje mesto pomočnika ravnatelja U ali PRU in ne P ali PRU, kot je bilo napačno objavljeno v 7. številki »Prosvetnega delavca«.

Program mladinskega pevskega festivala v Celju 1965

Festivalske prireditve bodo od 4. do 6. junija 1965. Zajemajo pa koncerte mladinskih zborov, tekmovanje mladinskih zborov, množični nastop mladinskih zborov celjskih osnovnih šol, posvetovanje glasbenih pedagogov ter dve razstavi: a) dejavnost mladinskih zborov in b) Maksim Gasparič in njegovi narodopisni glasbeni motivi.

1. Revija in tekmovanje mladinskih zborov.
V soboto 5. junija 1965 ob 16. uri v Narodnem domu. Nastopili bodo naslednji predmestni zbori: Titograd, Skopje, Vršac, Zagreb, Sečovlje, Maribor, Trnovo-Ljubljana, Zagorje ob Savi ter deliška zborja iz Novega Sada in Pulja.

2. Revija in tekmovanje mladinskih zborov.
V soboto 5. junija ob 20. uri v Narodnem domu. Nastopili bodo naslednji pomurjski zbori: Prizen, Skopje, Sarajevo, Bihac, Siskak, Murska Sobotna Maribor, Celje in dva zborja iz Srbije, ki sta bila izbrana na tekmovanju 9. maja letos.

3. Koncert mladinskih zborov.
V nedeljo 6. junija 1965 ob 10. uri v Narodnem domu. Koncert, ki ga mladi pevci posvečajo svojim celjskim gostiteljem. Nastopili bodo: Pionirski zbor Filharmonie Pracujic Grotwaldovo in dva prvoplasirana mladinska zborja Jugoslavije.

4. Množični pevski nastop.
V nedeljo 6. junija ob 11.30 pred spomenikom zmage na Slandrovem trgu. Nastopilo bo 1500 pevcev celjskih šol. Tu bo tudi sprejem inozemskih mladinskih zborov.

5. Mednarodni koncert mladinskih zborov.

V nedeljo 6. junija ob 16. uri v Narodnem domu. Nastopili bodo: Pionirski zbor Filharmonie Pracujic Grotwaldovo, mladinski zbor iz Svvice in najboljši predmestni zbor Jugoslavije.

6. Mednarodni koncert mladinskih zborov.
V nedeljo 6. junija ob 20. uri v Narodnem domu. Nastopili bodo: Deliški zbor »Kanizay Dorottia« iz Budimpešte, zbor »Münchner Chorubben« iz Münchena ter najboljši pomurjski zbor Jugoslavije.

Na vseh revijah in nastopih bo sodelovalo 3500 mladih pevcev.

Posvetovanje glasbenih pedagogov Jugoslavije je mednarodno udeležbo. Posvetovanje bo dva dni, in sicer 5. in 6. junija, obakrat z začetkom ob 9. uri v dvorani GIP Ingrad, Ljubljanska cesta. Osrednja tema posvetovanja: vloga in pomen mladinskega zborja (v kompleksu glasbene vzgoje).

Tema: Musikerkziehung in der Deutschen Bundesrepublik.
Predavatelj: prof. Elisabeth Szönyi — Budimpešta.

prof. Jaroslav Dostalk — Brno, dr. h. c. Rudolf Schoch — Zürich, dr. Felix Oberborbeck — Bremen, prof. Egon Kunej — Celje, Razstaver

V Likovnem salonu (vogal Narodnega doma) bo odprta razstava narodopisnih glasbenih motivov Maksima Gaspariča.

Rezervacije vstopnic in prenočišč sprejema prireditveni odbor do 1. junija 1965. Pišite na naslov: »Mladinski pevski festival, Celje, Gregorčičeva ulica 6.«

Novosti Cankarjeve založbe

Vlado Vodopivec: DELOVNA RAZMERJA IN SAMOUPRAVLJANJE

Avtor pojasnjuje v uvodu temeljne značilnosti novega zakona, nato primerja doseženo pravno ureditev s pravili novega zakona ter ob tem opozarja na razne primere iz prakse, ki so terjali nove pravne rešitve, končno opozarja še na obveznosti, ki jih novi zakon nalaga delovnim skupnostim glede samoupravnega urejanja delovnih razmerij, usklajevanja statutov s tem zakonom ipd. Knjižica bo nad vse pomembna orientacija delovnim organizacijam, organom upravljanja, širokovnim službam in posameznikom. Pripomeček bo pa tudi sindikalnim organizacijam in delavskim univerzam. — Cena: 400 din.

Miha Likar: SKRITI PRIJATELJI ČLOVEKA

Usodna povezanost rodovitne zemlje z življenjem njene mikroflоре in favne je središče te zanimive in poučne knjige, ki je bodo s pridom uporabljali vsi učitelji in predavatelji naravoslovja ter se posebej izobraževalci kmetijskega kadra. — Cena v polpi. vezani knjigi je 2200 din.

Nikola Rot: PSIHOLOGIJA OSEBNOSTI

Avtor je v knjigi skrbno in pregledno obdelal eno izmed najpomembnejših panog sodobne psihologije — psihologijo človeške osebnosti. Zato bo Rotovo delo, ki ga je prevedel Božidar Borko, posebno zanimivo za sodobnega humanistično usmerjenega izobraževalca, posebej še za pedagoga, pravniške, zdravke in pisatelje. — Cena kartonirani knjigi je 1400 din.

Navedene knjige dobite v vseh knjigarnah, lahko pa jih naročite tudi pri CANKARJEVI ZALOŽBI V LJUBLJANI.

Pevski zbor »Stane Žagar«

Širšemu krogu prosvetnih delavcev ni znano, da deluje v Kranju že deset let medobčinski učiteljski pevski zbor »STANE ŽAGAR«, kar je najbrž edinstven primer ne samo v Sloveniji, ampak celo v Jugoslaviji. Pevci — učitelji iz kranskih, škofjeloške in trziške občine — se zberejo vsak četrtek popoldne v glasbeni šoli in študirajo naše narodne pesmi. Pod vodstvom dirigenta profesorja Petra Liparja, ravnatelja glasbene šole v Kranju, so pevci našudirali lep izbor in dosegli zavidljiv uspeh. S peštrim izborom naših narodnih pesmi so pevci nastopili že na mnogih prireditvah, zelo radi pa nastopajo tudi med šolsko mladino; da bi tako našo pesem popularizirali med najmlajšimi. Delo v zboru zahteva seveda velik napor in požrtvovalnost, kar si lahko samo zamislimo, saj morajo pevci žrtvovati vsak četrtek celo popoldne za vajo, mnogo dni pa za nastope, poleg tega pa večina nastopajočih vodi na svoji šoli mladinski ali pa pionirski zbor.

je namreč, da od otrok preveč zahtevamo. Dobesedno je povedal takole: »Otrok 1. razreda si zapomni tri besede, pa še četrto in šesto in sedmo, pozabi na vse, kar je dokaz, da razum ne vzdrži in da ne sme učitelj zahtevati od peto, ko mu hočemo vtisniti še mlade glavice preveč, kar je tako, kakor če bi tiščali v pretesne čevlje prevelike noge.«

Upajmo, da bomo delo dr. Rostoharja kmalu lahko brali.

Zbor je obiskal tudi kiparja Štovička, ki je pokazal nekaj svojih lepih del.

Zbor ima še obširen načrt dela, škoda je, da ne najde dovolj razumevanja pri merodajnih, da bi delo pedagogov podprli in da bi učitelji pevci lažje prihajali na vaje in lažje nastopali.

R. K.

Turistično društvo v Planini vabi

vabi šolske kolektive, da pod geslom »Spoznavajte kraški svet in lepoto kraških jam« prirejajo v Planino šolske izlete in ekskurzije. Šolska mladina naj spozna lepoto Planinske jame, zanimivost podzemskega sotočja Untee—Raka, ki je edinstveno, si ogleda Ravbarjev stolp in ostale zgodovinske zanimivosti. Na razpisu go je vodič v jamo. Planina sama pa je izredno lepa kot izletniška točka. Turistično društvo Planina upa, da se bodo šole temu vabilu odzvale.

NOVI DIAFILMI

Mat. št.	Naslov — avtor	črno-bel barven	(čb) (barv)	razredni osn. št. gim.
01-133	Vajevci — (F. Pibernik)		čb	7 3
01-301	Vuk Stefanović Karadžić — (B. Kovaček)		čb	8 2
02-1034	Sužnjepestesniška antika 1. del — (T. Weber)		barv	6 1
02-1035	Sužnjepestesniška antika 2. del — (T. Weber)		barv	6 1
02-223	Narodni heroj Franc Rozman-Stane — (L. Požun)		čb	(4)—8 4
02-605A	Razpad fevdalnega družbenega sistema 1. del — (T. Weber)		čb	6 2
02-605B	Razpad fevdalnega družbenega sistema 2. del — (T. Weber)		čb	6 2
02-227	Dolenjska v NOB — (M. Luštek)		čb	(4)—3 4
03-303	Starorimska umetnost — (E. Cevc)		barv	(5)—6 1
03-701	Filmska vzgoja 1. del — (F. Pibernik)		čb	7 1(4)
04-324A	Kitaška 1. del — (T. Oblak)		čb	7 3
04-324B	Kitaška 2. del — (T. Oblak)		čb	7 3
04-325	ZSSR 1. del (splošno) — (A. Lah)		čb	7 2
04-329	Avstrija — (C. Marjedič)		barv	6 2
04-330A	Afrika 1. del — Priroda in prebivalstvo — (M. Vreča)		barv	7 3
04-330B	Afrika 2. del — Gospodarstvo Afrike in severna Afrika — (M. Vreča)		barv	7 3
04-330C	Afrika 3. del — Področje južno od Sahare — (M. Vreča)		barv	7 3
04-331A	Bolgarija 1. del — (D. Kompare)		čb	6 2
04-331B	Bolgarija 2. del — (D. Kompare)		čb	6 2
05-505A	Zemlja kot nebesno telo 1. del — (D. Kerne)		barv	6 —
05-505B	Zemlja kot nebesno telo 2. del — (D. Kerne)		barv	6 —
08-122	Botanika — Posnetki mikropreparatov — (S. Amon)		barv	6 1
02-108	Kemična tovarna — (M. Prezelj)		barv	8 3
09-208	Naše rečne ribe — (A. Polenec)		barv	6 1
09-208A	Naše morske ribe 1. del — (A. Polenec)		barv	6 1
09-208B	Naše morske ribe 2. del — (A. Polenec)		barv	6 1
11-108	Mladim fotomaterlem — (V. Simončič)		čb	(5)—6 1
12-116	Cink — (P. Jagodič)		barv	8 2
12-117	Kovinske zlitine — (P. Jagodič)		barv	8 2
20-523	Juri Muri v Afriki — (T. Pavček-M. Vovk)		barv	4 —

Cene so enotne; vsi diafilmi so po 1500 din. črno-beli po 900 din. Naročilnice pošljite na naslov:

SAVA FIM, Ljubljana, Grošjeva 4.

»PROSVETNI DELAVEC«

List izdaja republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije — Izide štirinajst dnevno med šolskim letom — Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Drago Ham — Naslov uredništva: Ljubljana, Kopitarjeva 2, telefon 313-722, int. 363 — Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1, telefon 22-221 — Poštni predel 355-VII — Letna naročnina 600 din. za šole in ustanove 1200 din. — St. tek. računa 600-14/608-16 — Tiska CZP »Ljudska pravica«

Založba

Mladinska knjiga

je zaradi izrednega zanimanja za knjigo ponatisnila

FRANCE PRESEREN:

POEZIJE IN PISMA

ANTON SLODNJAK:

PREŠERNOVO ŽIVLJENJE

Cena knjige, vezane v platno, je neizpremenjena: 5800 din. V kratkem bo izšla tudi v usnje vezana knjiga. Tudi pri tej bo cena neizpremenjena: 8000 din.

Knjigo lahko kupite v vseh knjigarnah ali naročite pri poverjenikih ali v založbi.

Pomladna obleka ALMA v vseh velikostih in dveh barvah — samo 3800 dinarjev

PRODAJNI SERVIS
Mladinska hiša

LJUBLJANA · MARIBOR

Ščetkajte svoje zobe in dlesni pravilno in to že po zajtrku. po vsakem obroku in zadnjič pred spanjem. Pri tem uporabljajte »GIBBS zobno kremo FLUOR«